

ಆ ಪಟ್ಟಣದರಸು ಸೂರ್ಯನೆಂಬವನು ಆ ಕೂಸನ್ನು ತರಿಸಿ ನೋಡಿ ಮಗುವು ಕುಲಜನೆಂದು ಬಗೆದು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿದ್ದ ರಾಧೆಯೆಂಬರಸಿಗೆ ಕೊಡಲು ಮಗುವು ಸೂರ್ಯ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಇಲ್ಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಅಂಧಕವೃಷ್ಟಿಯು ಗಾಂಧರ್ವವಿವಾಹದ ತಿಲಿದು ಪಾಂಡು ಕುಮಾರನಿಗೆ ಓಲೆಯನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಪಾಂಡುವು ಕೊಂತಿ ಮಾದ್ರಿಯರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನಲು ಅಂತೆಯೇ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರು ಸುಖವಾಗಿರಲು ಶಾಂತನು ಸಂಸಾರ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಹಿರಿಯನಾದರೂ ಅಂಧನಾದುದರಿಂದ ಪಾಂಡುವಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದನು.

ಕೊಂತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಪಾಂಡುವು ಮಾದ್ರಿಯೊಡನೆ ವನಕ್ರೀಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹರಣಮಿಥುನಗಳನ್ನು ಬಾಣದಿಂದಿರಿಳಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಮಾದ್ರಿಯು ಮೂಗುಜಾತಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೊಂದುದಕ್ಕೆ ಮರುಗಿದಳು. ಪಾಂಡಿವು ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿ ಭಾಣಗಳನ್ನೆಸೆದು ಸುವ್ರತಗಲನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

ಕೊಂತಿಯು ಮಗನನ್ನು ಹಡೆಯಲು ಆತನಿಗೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಧರ್ಮಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸರಿಯೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಲು ಅದೇ ಭೂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು., ಮತ್ತೆ ಕೊಂತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಮಗನನ್ನು ಹರಲು, ಮೂಲಾನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಮಗುವನ್ನು ಶೃಶಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಟಟು. ಹೇಗೆ ಬಿಸುಟ ಮಗುವನ್ನು ಸುಟ್ಟುರೆ ಗಾಳಿಯ ಬೆಳಗಾಗುವ ವರೆಗೂ ಭೂತ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಹತ್ತಿರನಾರದಂತೆ ಹೇಳಿ ಭೀಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುಸಾಕಿದರು. ಮರಲಿ ಕೊಂತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಇಂದ್ರೋತ್ಸವದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಇಂದ್ರೋತ್ಸವದಂದು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಇಂದ್ರನ ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಅರ್ಜುನನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಈ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಾದ ಬಳಿಕ ಮಾದ್ರಿಗೆ ನಕುಲ ಸಹದೇವರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳಾದರು.

ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳೆವರಿಂದ ಅರುಹನ್ಮತ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಗುಣಯುತರಾದ ಐವರು ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪಾಂಡುರಾಜ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಶೋಭಿಸಿತು. ಪಾಂಡುವಿನ ಅಣ್ಣ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿ ನೂರುಜನ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳೂ, ದುಶ್ಯಲೆಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೂ ಆದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಕ್ಷರಾದಿ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತರಾಗಿ ಯವ್ವನ ಪ್ರಾಪ್ತರಾದರು. ಪಾಂಡುವು ಸುವ್ರತಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮ ಶ್ರವಣದಿಂದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುಡಪಿ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದಳು.

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಕುರುವಂಶಕ್ಕೆ ಹಿರಿಯನಾದಿದರಿಂದ ಆತನ ಮಕ್ಕಳು ಕೌರವರಾದರು; ಪಾಂಡುರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ಪಾಂಡುವರಾದರು. ಕೌರವ ಪಾಂಡರಾದರು. ಕೌರವ ಪಾಂಡವರು ಆಟಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರು ಸ್ಪರ್ಷಿಸುತ್ತ ಮಚ್ಚರುಸುತ್ತ ಅಕ್ಷರಾದಿ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತರು. ಒಬ್ಬರೊಡನೊಬ್ಬರೂ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾದರು. ದುಶ್ಯಾಸನದಿಗಳು ಸಕಲಕಲಾ ಪರಿಣತರಾದರು.

ಹೇಗೆ ಪರಿಣತರಾದ ಕೌರವ ಪಾಂಡವರು ಸುಖದಿಂದಿರುವಲ್ಲಿ ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಮಗಚಾಪವಿದ್ಯಾಚತುರನಾದ ದ್ರೋಣನೆಂಬುವನು ಬಂದನು. ಕೃಪನು ಈತನನ್ನು ಕೌರವ ಪಾಂಡವರ ವಿದ್ಯಾಬಲಕ್ಕೂ ಜನಾನುರಾಗಕ್ಕೂ ಸೈರಿಸದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಮಾಡಿದನು. ಪಾಂಡುವರ ವಿದ್ಯಾಬಲಕ್ಕೂ ಜನಾನುರಾಗಕ್ಕೂ ಸೈರಿಸದ ದುರ್ಯೋಧನನು ತಮ್ಮಯ್ಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲ್ಲಿ ದೂರಿದನು. ಇದನ್ನು ಇದರಂತೆ ಪಾಂಡುವರನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಇರಿಸುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇದರಂತೆ ಪಾಂಡುವರು ಹಸ್ತಿನಪುರವರಿಂದ ಅರಗಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪಾಂಡುವರು ಉಪಾಯದಿಂದ ದೀವಳುಗೆಯೆಂದು ಅರಗಿನ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಕ್ಕಿ ಅವು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಬೆಂದು ಹೋದರೆಂದು ಲೋಕ ತಿಳಿಯಿತು.

ಅರಮನೆ ಬೆಂದು ಆರು ಹೆಣದ ಉಲುಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯವರು ಮಗಾಃಖಿಗೊಂಡರು. ಹಸ್ತಿ ನರಪುರದಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ವಿದುರ ಗಾಂಗೇಯಾದಿಗಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ನೀರಿಗಿಳಿದರು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಲೋಕೋಪಚಾರದಂತೆ ನಡೆದಿಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಾರಾಣನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲುಬಲರಾಮನು ತಡೆದನು. ಸುರಂಗಮಾರ್ಗದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾಂಡವರು ತಾರಾಗಣಗಳಿಂದ ದಿಕ್ಕನ್ನರಿತು ನಡೆದು ಕೌಶಳವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜಧಾನ್ಯನ ಮಗಳು ಕುಸುಮಮಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ಮದ್

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ :

ಕೌಶಳನಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಿದ್ದ ಪಾಂಡುವರು ಕುಸುಮಮಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೋದರು. ಅವರು ಮುಂದೆ ಒಂದು ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿರಲು ರೂಪು ಯೌವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಯಾದ ತಪಸ್ವಿನಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯು ತನ್ನನ್ನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಕೊಡಲಿದ್ದುದಾಗಿಯೂ ಪಾಂಡುವರು ಅರಗಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟಿದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದಳು. ಆಕೆಯು ಅವರನ್ನು ಅನ್ನ ಪಾನದಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತನಾದ ಧರ್ಮಜನುನಿಜವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿ ಸಂತೈಸಿದನು. ಬಳಿಕೆ ಅವರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಯಣವೋಗಿ ತ್ರಿಸಿಂಗವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನು ಸೇರಿ ಜಿನದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪಟ್ಟಣದರಸು ಚಂಡವಾಹನು ತನ್ನ ಹನ್ನೊಂದು ಜನ ಕನ್ನೆಯರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಆಚಾರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ತಾನು ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಲಿದ್ದು ದಾಗಿಯೂ, ಪಾಂಡುವರು ಸತ್ತಿದ್ದು ನಿಜವಾದರೆ ಇವರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳುವರೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿ ನಿಜವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಯಸಿದನು. ಪಾಂಡವರು ಪರರಿಂದ ಸಾಯುವವರಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿದ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂತಸಹೊಂದ ರಾಜನು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರಿದನು.

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪಾಂಡುವರು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಸಂದ್ಯಾನಗಾಲ್ಲಿ ರಾಜ ಸಿಂಹೊದರನ ಮಗಳು ಹಿಡಿಂಬೆಯು ಜಾಗರವಿದ್ದ ಭೀಮನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಹಿಸಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಹಿಡಿಂಬನು ಭೀಮನ ಮೇಲೆರಿಬಂದನು. ಆತನನ್ನು ಭೀಮನು ಕೊಂದನು. ಹಿಡಿಂಬೆಗೂ ಬೀಮನಿಗೂ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ವರಿಗೆ ಘೋಷ್ಣಾಚನೆಂಬ ಮಗನಾದನು. ಮಗನನ್ನೂ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಆತನ ಮಗಳು ದ್ರೌಪದಿಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಆತನ ಮಗಳು ದ್ರೌಪದಿಯ ರೂಪು ವಿಳಾಸ ವಿಭ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಅರಿತರು. ಆ ರಾಜನು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪಾಂಡವರಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಿರುವುದನ್ನರಿತರು.

ದ್ರೌಪದರಾಜನು ಪಾಂಡವರು ಸತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಪಾಂಡವರು ವೇಷ ಮರೆಸಿ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ದುರ್ಯೋಧನ ಕರ್ಣ ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳು ಬಿಲ್ಲನೆರಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗದಿರಲು, ಅರ್ಜುನನು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಯುದ್ಧ ಹೂಡಿದನು. ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದನ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿದರು. ಪಾಂಡವರಿರುವುದನ್ನರಿತ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳು ಬಂದು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಹರಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ದ್ರೌಪದಿಗೂ ವಿವಾಹವಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಗಂಗೆಯ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಾದಿಗಳು ದುರ್ಯೋಧನ ದುಶ್ಯಾಸನರನ್ನು ಪಾಂಡವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಾಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದರು. ವಿದುರನು ಇದಕ್ಕೆ ದನಿಗೂಡಿಸಿದನು. ಪಾಂಡವರು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಕೌರವರು ಹಸ್ತಿನಪುರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಹಿಂದೆ ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರೆಸಿ ತಮ್ಮಂದಿರೊಡನೆ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ತಾವು ಬದುಕಿರುವುದನ್ನು ಯಾದವರಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸಿದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಪಾಂಡವರು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಲದೇವನ ತಂಗಿ ಸುಭದ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಡುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದ ಬಳಿಕ ಸುಭದ್ರೆಯೂ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆತನನ್ನು ಅಭಿಮನ್ಯುವೆಂದು ಕರೆದರು. ಆತನು ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪಾಂಡವರ ಕೀರ್ತಿಯ ಹಬ್ಬುವಿಕೆಯಿಂದ ರೋಷಗೊಂಡ ದುರ್ಯೋಧನನು ಶಕುನಿಯ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಧರ್ಮಜನನ್ನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಪಾಂಡವರು ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ನಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅವರು ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಒಂದಾಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಮಿತಮತಿ ಎಂಬಾಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು. ಅವರಿಂದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರೊಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿ ತಾವು ತೆಂಕಮೊಗವಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಬದರೀವನವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಋಷ್ಯ ಶೃಂಗಗಿರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾದರು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿರಲು, ಒಮ್ಮೆ ಅರ್ಜುನನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೊರಟ ಪಾಂಡವರು ಮಹಾನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟು ಬನವಾಸಿ ದೇಶವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿರಾಟಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ

ತೊಡಗಿದರು. ಪಾಂಡವರು ವನವಾಸಾವಧಿಯಾದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಮುಗಿದುದನ್ನರಿತ ಕೌರವರು, ಪಾಂಡವರ ವಿರಾಟನಗರಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನರಿತು ವಿರಾಟನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಸಾವಧಿ ಮುಗಿದುದರಿಂದ ವಿರಾಟನ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಸಿದರು. ವಿರಾಟನು ಪಾಂಡವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಆದರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಲದೇವನು ಸತ್ಯಕನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ದ್ವಾರವತಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಪಾಂಡವರು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರು.

ಒಂದ ಸಲ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬನು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಬಂದು ತಾನು ತಂದ ದಿವ್ಯವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾರಯಣನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಆತನು ಉತ್ತಮ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮಗಧದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಜರಾಸಂದಚಕ್ರತಿಗೆ ತಾನು ತಂದ ದಿವ್ಯರತ್ನಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಿಂದ ದ್ವಾರಾವತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಯಾದವರು ಸುಖವಾಗಿರುವುದನ್ನರಿತ ಜರಾಸಂಧನು ಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ನಡೆದು, ಹಸ್ತಿನಪುರದಲ್ಲಿ ಕುರುಸೇನೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದನು ಬರಲು ಜರಾಸಂಧನು ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು.

ನಾರದನು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಬಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಳುಹಿಸಿದನು. ಸಮುದ್ರವಿಜಯ ಮಹಾರಜನ ಸಹಾಯದೊಡನೆ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕೂಡಿ ಬಲದೇವವಾಸುದೇವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಜರಾಸಂಧನ ಕಡೆಯಿಂದ ಭೀಷ್ಮ, ಭೂರಿಶ್ರವ, ಸಲ್ಯ, ಕೃಪ, ಕೃತವರ್ಮ, ದುರ್ಯೋಧನ, ದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳೂ ಕೃಷ್ಣನ ಕಡೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಪುತ್ರ, ಭೀಮ, ಹಿರಣ್ಯವರ್ಮ, ವಿರಾಟಾದಿ ನಾಯಕರೂ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದರು. ಚತುರಂಗಲದ ಹೋರಾಟದೊಡನೆ ರಣರಂಗ ಭಯಂಕರವಾಯಿತು.

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ :

[

ಎರಡು ಕಡೆ ಹಲವಾರು ನಾಯಕರು ಮಡಿದರು. ದುರ್ಯೋಧನನೊಡ್ಡಿದ ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನ್ನು ಭೇದಿಸಿದ ಅಭಿಮನ್ಯುವು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಸೈಂಧವನ್ನು ಅಭಿಮನ್ಯುವನ್ನು ತೀರಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಸೈಂಧವನನ್ನು ಯಮಪುರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಕರ್ಣನಿಗೂ ಭೀಕರ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಜುನನ ಹರಿತವಾದ ಭಾಣಕ್ಕೆ ಕರ್ಣನು ತುತ್ತಾದನು. ಕರ್ಣನ ಅಳಿವಿನಿಂದ ಧೈರ್ಯಗುಂದಿದ ದುರ್ಯೋಧನನು ಜಲಸ್ತಂಭಮಂತ್ರಬಲದಿಂದ ಕೊಳ ದಲ್ಲಡಗಿದನು. ಹೇಗೆ ಅಡಗಿರುವುದನ್ನರಿತ ಭೀಮನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ, ಮೂದಲಿಸಿದುದುರ್ಯೋಧನನು ಹೊರಹೊರಡಿಸಿದನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗದಾಯುದ್ಧವಾಗಿ ಸುಯೋಧನನು ತೊಡೆಯುಡಿದು ಬಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಪಾಂಡವರ ಬಲವನ್ನು ಇರುಳಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕೊಂದು ಪಾಂಚಾಲರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನದ ಮುಂದಿಕ್ಕಿದನು. ಈ ತಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಸುಯೋಧನನು ಇವು ಪಾಂಡವರ

ತಲೆಗಳಲ್ಲವೆಂದೂ ಪಾಂಚಾಲರ ತಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನು ಸಿಗ್ಗಾಗಿ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿರಿಸಿದನು. ದುರ್ಯೋಧನನು ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು.

ಎರಡು ಕಡೆಯ ಖಚರರಿಗೂ ಯುದ್ಧಾವಾಯಿತು. ಬಲದೇವನು ವೃಷಭಸೇನನನ್ನೂ ವಸುದೇವನು ವಜ್ರೇಶನನ್ನೂ ಗೆದ್ದರು. ಜರತ್ಕುಮಾರ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿ, ಸುನೇಮಿ, ಜಯಂತ, ಅರ್ಕಪ್ರಭ ಮೊದಲಾದವರು ಜರಾಸಂಧನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಕಾಲಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಓಡಿಸಿದರು. ಅನಾದೃಷ್ಟಿಕುಮಾರಾದಿ ಖಚರಸೇನೆಯು ಅಂಗಾರವೇಗಾದಿ ಖಚರಸೇನೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ತನ್ನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ವಿಜಯದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಹಿಂದಿರುದರು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ನಾರಾಯಣನ ಹಿರಿಮೆಯು ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಆತನು ವಿಜಯದಶಮುಯಂದು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಹೊರಟು ಎಲ್ಲ ಮಹಾಮಂಡಲಿಕರನ್ನೂ ಗೆದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸುಖನಾಗಿದ್ದನು.

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ :

ವಸಂತಾಗಮನದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನೇಮಿಕುಮಾರಾದಿ ಕುಮಾರಗಣವನ್ನೂ ಸಖಿಯರನ್ನೂ ಕೂಡಿ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಜಲಕೇಳಿಯಿಂದ ನಲಿದ ಅವರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ನೇಮಿಕುಮಾರನು ಆಯುಧಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದಿವ್ಯಾರ್ಚನೆಯಿಂದರ್ಚಿಸಿ, ನಾಗಶಯ್ಯೆಯನ್ನೇರಿ, ಶಾಬ್ಧಾಗ್ನಿಯುಧವನ್ನೇರಿಸಿ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನೂದಿದನು. ಇದನ್ನು ಹಿಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಆಶ್ವಾತ್ಥವಟ್ಟು ಸಾಹಸ ಪುರುಷನಾದ ನೇಮಿಯೇ ರಾಜ್ಯದ ಮೊದಲಿಗನಂದನು. ನೇಮಿ ಸತ್ಯವನ್ನರಿತ ಕೃಷ್ಣನು ಆತನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರೇನು ಮಾಡುವುದೆಂಬ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಆತನು ಬಲದೇವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ನೇಮಿಯು ಸಂಸಾರವಿರಕ್ತನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಬಲರಾಮನು ನೇಮಿಗೆ ಮಡುವೆಮಾಡಲು ಯೋಚಿಸಿ ಉಗ್ರಸೇನ ರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು ರಾಜೀಮತಿ ಮೊದಲಾದ ಐನೂರು ಜನ ಕನ್ನೆಯರನ್ನು ಹೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ಇತ್ತ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಾಧ್ಯವದಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೂಸಿಸಿದನು. ಆತನು ನೇಮಿಕುಮಾರನನ್ನು ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಿದ್ದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಡೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಹಾಹುಯ್ಯಲನ್ನು ಕಂಡ ನೇಮಿಯು ಅವುಗಳು ತನ್ನ ಮಡುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿರುವುವೆಂದು ತಿಳಿದ ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾದನು. ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಬಂದು ಕುಮಾರನಿಗೆ ಪರಿನಿಷ್ಕ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅವರು ಕುಮಾರನನ್ನು ಸಿವಿಗೆಯನ್ನೇರಿಸಿ ಉಜ್ಜಯಂತಗಿರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿರಿಸಿದರು. ಒಂಚಮಹಾಶಬ್ದಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಕುಮಾರನು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಕಳೆದು ಲೋಚನಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡನು. ಆತನನ್ನು ಮಡುವೆಯಾಗಲಿದ್ದ ರಾಜೀಮತಿಯೆ ಎತರ ಕನ್ನೆಯರುಡನೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದಳು.

ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ನೇಮಿಯು ಗಿರಿಯನ್ನಿಳಿದು ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದಿಂದ ಗಿರಿ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೀಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರದತ್ತರಾಜನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆಹರವನ್ನು ನೀಡಿ, ವೈರಾಗ್ಯಪರನಾಗಿ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿತ್ತು ತಾನು ನೇಮಿಭಟ್ಟಾರರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡನು. ನೇಮಿನಾಥರು

ಶುಕ್ಲಧಾನ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನೋದಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ನಾರಾಣಯನು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಬಂದು ಭಟ್ಟರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಸ್ತುತಿಸಿದನು. ರುಗ್ಮಿಣಿಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಭಾವಾಂತರವನ್ನು ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲು ಭಟ್ಟಾರರು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿಯು ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೋಮಶರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಪತ್ನಿಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಯು ರೂಪು ಯೌವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯೂ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹದಿಂದಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮತಿಯು ನಾಲ್ಕು ನೀರ್ಮಿಂದು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಚರ್ಯಾಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ಸಮಾಧಿ ಗುಪ್ತರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು. ಅದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಕೆಡುಕಾಯಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಭೀಕ್ಷುಕರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಪಿನವರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದಳು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆಯ ಉಂಬರ ಕುಷ್ಠ ಬಂದು ಶರೀರ ಬಾತು ಕೀತು ಹಡುಕೆನಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಆಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಸಿಕೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆಯು ಸತ್ತು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಆಕೆಯ ಗಂಡನ ಬಡಿತದಿಂದಲೇ ಸತ್ತು ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಳೆವಾವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಆತನೇ ಹೊಡೆಯಲು ಸತ್ತು ಬೆಳ್ಳತ್ತೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು, ಅದನ್ನು ನಾಯಿ ತಿಂದಿತು, ಹೀಗೆ ಸತ್ತ ಆಕೆಯು ತುರುಕಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಾಗಿರಲು ಕಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿ ಸತ್ತು ಜಗುನೆಯ ದಡದಲ್ಲಿನ ಅಂಬಿಗರ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ತಿಂಬಿಗೆಯೆಂಬುವಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಮಾಧಿಗುಪ್ತರು ಬಂದು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರತಿಮಾಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಲು, ಆಕೆಯು ಅವರ ಶುಶ್ರೂಷೆಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಹಿಂದಣ ಭವಾವಳಿಯನ್ನು ತಿಳಿದಳು. ಮುನಿಗಳ ಧರ್ಮಶ್ರವಣದಿಂದ ಆಕೆಯು ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿ ಮುಡಿಪಿ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಗ ರುಗ್ಮಿಣಿಯಾಗಿರುವಳು.

ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿದ ಭಟ್ಟಾರರು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ದಿಪಾಯನ ಕುಮಾರನಿಂದ ದ್ವಾರಾವತಿ ಬೇಯುವುದೆಂದೂ, ಚಕ್ರಿಯೂ ರುಗ್ಮಿಣಿಯೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಜರತ್ಕುಮಾರನಿಂದ ಚಕ್ರಿಯು ಸಾಯುವನು; ಬಲದೇವನು ನಿರ್ವೇಗ ಹುಟ್ಟಿ ಚಕ್ರಿಯನ್ನಗಲಲಾರದೆ ದುಃಖಪಡುವನು ಎಂದರು.

ಸಮುದ್ರವಿಜಯ ವಸುದೇವಾದಿ ಸೋದರರು ವಯೋವೃದ್ಧರಾದ ಹಲವು ರಾಜರೊಡನೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಬಲದೇವ ವಸುದೇವರು ಭಟ್ಟಾರರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ದೀಪಾಯನ ಕುಮಾರನು ತಾನು ಕೆಡುಕನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಮುನಿವಚನವನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರ ಹೋದನು. ಜರತ್ಕುಮಾರನು ತನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಸಾಯದಂತೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಮೋಹನೀಯ ಶಕ್ತಿ ವಶದಿಂದ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಳ್ಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಸಿದನು.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ :

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸುಖದಿಂದರಲು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟನು. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯರು ತಪಸ್ಸುಬೇಡವೆಂದು ಹಲವು ವಿಧದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡರು. ನಾರಾಯಣನು, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕಿಂದನು. ಇದಾವುದಕ್ಕೂ ಕಿವಿಗೊಡದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ನೇಮಿಯ ನುಡಿ ಹಿಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದನೇ ಸಮುದ್ರ ವಿಜಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆ ರುಗ್ಮಿಣಿ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೂ ಕುಡಿಕೊಂಡು ಉಜ್ಜಯಂತಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೇಮಿಭಟ್ಟಾರರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಗೊಂಡು ಉಗ್ರೋಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿದರು.

ಇತ್ತ ನಾರಾಯಣನು ರಾಜ್ಯದ ಮೋಹದಿಂದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ ಮುನೀಶ್ವರರ ಆದೇಶ ತಪ್ಪಿತೆಂದು ಬಗೆದರು. ದ್ವಾರಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ದೀಪಾಯನ ಮುನೀಶ್ವರರು ಒಂದು ದಿವಸ ಪುರಬಹಿರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೆಲೆ ನಿಂತರು. ಆ ದಿವಸ ರಾಜಕುಮಾರರು ಕೂಡಿ ಆನೆ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಹೊಲೆಯರ ಗುಂಪು ಬಾಯಾರಿ ದೊಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಕಳ್ಳ ತಿಳಿಯಾಗಲು, ಅದನ್ನೇ ನೀರೆಂದು ಕುಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಮತ್ತರಾದ ಅವರು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾ ಕಲ್ಲೆಲೆ ನಿಂತ ಮುನಿಯನ್ನು ಕೊರಳವರೆಗೂ ಹೂಳಿದರು. ಅದನ್ನರಿತ ಬಲದೇವವಸುದೇವರು ಬಂದು ಗತಕಂಠಪ್ರಾಣರಾಗಿದ್ದ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಮುನಿಯು ನೀವಿಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುವಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಎರಡು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಮುಡಿಪಿ ಭವನವಾಸಿಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಕುಮಾರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

ಹೊಲೆಗೆರಿ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯಿತು. ದ್ವಾರಾವತಿಯು ನಾಶವಾಯಿತು. ಏನೂ ಮಾಡಲಾರದ ಕೃಷ್ಣ ಬಲರಾಮರು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು. ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮನು ಹಸಿದಿರುವುದನ್ನರಿತ ಬಲದೇವನು ಹತ್ತಿರದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕುಕೊಂಡ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಅರಸನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ಆ ಅರಸ ಕಯವರನು ಇವು ಬಲದೇವನ ಕುಂಡಲಗಳೆಂದರಿತು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಬಲರಾಮನನ್ನಡಗಟ್ಟಲು ಸೈನಿಕರೊಡನೆ ಬಂದನು. ಬಲರಾಮನು ಆಳುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿದನು. ಕಯವರನು ಹೆದರಿ ಓಡಿದನು.

ಆ ಕುಳನ್ನುಂಡ ಕೃಷ್ಣಬಲರಾಮರು ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಕೌಶಂಬಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆಲದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನಾರಿಸಲು ಬಲ ದೇವನು ನೀರು ತರಲು ಹೋದನು. ಹಿಂದೆ ನೇಮಿನಾಥರ ಆದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಜರತ್ಕುಮಾರನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಲಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮೃಗವೆಂದು ಬಗೆದು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಆನಂತರ ಹರಿಯೆಂದರಿತ ಆತನು ಗೋಳಾದಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಬಲದೇವನು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು.

ಬಲದೇವನು ಬಂದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ಗತಪ್ರಾಣನಾಗಿದ್ದನು. ತಮ್ಮನನ್ನು ಅಗಲಲಾರದ ಆತನು ಆ ಹೆಣವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅಲೆದನು. ಇದನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದ

ನೈಗಮದೇವನು ವಿವಿಧರುಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಲರಾಮವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಸಕಳವ್ರತಿಯಾಗಿ ಬಲರಾಮನು ದಿವ್ಯವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಾರಣಿಯುಷಿಯರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡವರು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಲೌಕಿಕಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅವರು ವ್ರತಗಳನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಾ ಶತ್ರುಂಜಯ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಯೋಗನಿರೋಧದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಕಯವರನು ತಮ್ಮಜ್ಜನ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಪಾಂಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಕೋಪದಿಂದ ದಂಡ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಮಹೋಪಸರ್ಗದಿಂದ ಸತ್ತ ಪಾಂಡವರು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಶ್ರೀನೇಮುಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಮವಸರಣವು ವಿಹಾರಿಸುತ್ತಾ, ಧರ್ಮಾಮೃತವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಜಯಂತಗಿರಿಯನ್ನು ಸೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನೇಮುಭಟ್ಟಾರಕರು ನಿರ್ವೃತ್ತಿಶ್ರೀಗೆ ಒಡೆಯರಾದರು.

ಆಕರ :

ಬಂಧವರ್ಮನ ಈ ಕಥೆಗೆ ಮೂಲವಾವುದೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಈತನಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಗುಣ ಭದ್ರನ ಉತ್ತರಪುರಾಣದ ಕಥೆ ಕನ್ನಡ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಬಂಧವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯಕ್ಕೂ ಆರಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ನೇಮಿನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರ ಕಥೆಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅರ್ಹದ್ವಾಸ, ಅಪರಾಜಿತ-ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆ ಹರಿವಂಶಭ್ಯುದಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಉ.ಪು. ದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಥಾಭಾಗವನ್ನು ಕಳೆದು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪ್ರಭಂಜನ ಮತ್ತು ಮೃಕಂಡು ದಂಪತಿಗಳ ಕಥೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ ಮತ್ತು ನೇಮಿಚಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪುರಾಣದ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಬಂಧವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಾ ಭ್ಯುದಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಚಾರುದತ್ತ ಪ್ರಕರಣ ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಹರಿವಂಶದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿರುವಂತೆ ಬಂಧವರ್ಮನು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಗಿಂತ ಈಚಿನವನಾದುದರಿಂದ ಗುಣಭದ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಪರ್ಯರಬ್ಬರ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕರ್ಣಪರ್ಯನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕಥಾವ್ಯತ್ಯಾಸ :

ಹರಿವಂಶವೆಂಬ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಭಂಜನ ಮತ್ತು ಮೃಕಂಡು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಸಿಂಹಕೇತುವೆಂದು ಉತ್ತರಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಧವರ್ಮನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನೆಂದಿದೆ.

ಸಿಂಹಕೇತುವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ಚಿತ್ರಾಂಗದನು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭದೇವನ ಆದೇಶ ದಂತೆ ಚಂಪಾಪುರದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಿಂಹ ಕೇತುವು ಆನೆಯ ಮೂಲದ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿರಾಜನನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಎಂಬುದಾಗಿ ಗುಣ ಭದ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ಣಪಾರ್ವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಧುವರ್ಮನು ಸೂರ್ಯಪ್ರಭದೇವನೇ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ವಸುದೇವನ ರೂಪಿಗೆ ಪುರಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾರುಹೋಗುವುದು, ಪುರಜನರ ದೂರು, ಅಣ್ಣ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ವಸುದೇವನನ್ನು ಉಪಾಯದಿಂದ ಉದ್ಧಾರವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರು ಮೂರು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾವ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಸುದೇವನು ದೇಶತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರುಶಾನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ “ಅಪಕೀರ್ತಿಯ ಭಯವುಳ್ಳವನು ಮಹಾಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ” ಎಂದು ತಾಯಿಗೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಬರೆದು ಕುದುರೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುವ ಬೆಂಕಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಹೊರಟುಹೋದನೆಂದು ಉತ್ತರಪುರಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಕರ್ಣಪಾರ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಧುವರ್ಮರಲ್ಲಿ ದೇಶತ್ಯಾಗಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ವಸುದೇವನು ದಾರುಕ ವಲ್ಲಭರಕುಗಳಿಂದ ವಿವಿಧಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ, ಶ್ರುಶಾನಭೂಮಿಗೆ ನಡೆದು ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಕೊತೆಯವರನ್ನು ಬೇರೆ ಬಿಲ್ಲಿಸಿ ತಾನು ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಖಿಡ್ಗವನ್ನು ನೆಲದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ‘ಅಣ್ಣನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ತನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಆ ದುಃಖದಿಂದ ತಾನು ಉರಿವ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು’ ಎಂದು ಕೂಗಿ ಹೇಳಿ. ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು ಎಂದಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಾಯಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದ ಕುದುರೆಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದನೆಂದಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಣಪಾರ್ವ ಮತ್ತು ಬಂಧುವರ್ಮರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ ನೆಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ನುಡಿಗಳಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಹೇಗೆ ಉತ್ತರಪುರಾಣದ ಕಥೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕರ್ಣಪಾರ್ವನನ್ನೇ ಬಂಧುವರ್ಮನೂ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅನುಸರಣಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ತಮ್ಮ ವಸುದೇವನು ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೆ.

ಏನಿಂದು ಸತ್ತುಪೋದನೆ

ಮಾನಿತನೆನ್ನಜನಣ್ಣ ದಿಟಮೇ ಪೇಱುಂ

ತಾನಿದೆನುತ್ತಂ ಮತಿಗೆ

ಟ್ಯಾ ನರಪತಿ ತೊಟ್ಟನಂದು ಮೂರ್ಛಿತನಾದಂ

ಎಂದು ಕರ್ಣಪಾರ್ವ ಹೇಳಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು

ಎಂತೆಂತೋ ವಸುದೇವಂ

ಭ್ರಾಂತಿಲ್ಲದೆ ಕಿಚ್ಚುವಾಕ್ಕನೇ ಪೇಱುಂ ಪೇಱುಂ

ದಂತೆ ನೃಪಂ ಮೂರ್ಛಿಸಿ ಮರ

ದಂತವ ಧರಣಿಯೊಳು ಬೀಱು ಪರಿಜನಮೆಲ್ಲಂ

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಭಾಸುದತ್ತಸೆಟ್ಟಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದೇವಿಲೆಯು ಚಾರಣಮುನಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು “ಬಂದಿಸಿ ಬಿಸಸೊಮನಗೆ ತನಯರಿಲ್ಲದೀ ಜನನಮಿಂತೆ ಪೋಕುಮೊ ಮೇಣ್ ತನೂಭವರ್ ಜನಿಯಿಸುಗುಮೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆಂದು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ ಹೇಳಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು

ಎನಗಿಂತೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ
ಮನುಜತ್ವಂ ವೃಥೆಗೆ ಸಂದು ಪೋಕುಮೊ ಮತ್ತಂ
ತನಯರ್ಕಳಿನ್ನುಮಪ್ಪರೊ
ಮುನಿನಾಥಾ ಬಿಸಸಿಮೆಂದೊಡಾ ಮುನಿಮುಖ್ಯರ್
ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಮೂಲದ ಭಾವವನ್ನೂ ಪದಗಳನ್ನೂ ಅನುಕರಿಸಿದ ರಚನೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದರ ಜತೆಗೆ, ಮೂಲದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ರಸಪೂರಿತವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ನಾವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ವಸುದೇವನು ಸತ್ತನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೂರ್ಛಿಗೊಂಡ ಸಮುದ್ರವುಜಯನು ಶೀತಳಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚಿತ್ತು “ಹಾ ವಸುದೇವಾ! ಹಾ ಮದೀಯ ಪ್ರಿಯಾನುಜಾ! ಎಂದು ವಿಪ್ರಳಾಪಂಗೆಯೈ” ಎಂದು ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ ಹೇಳಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ

ಹಾಹಾ ಮದನಾಕಾರಾ
ಹಾಹಾ ಗುಣಗಣದಶೇಷ ಭೂಷಣಭಾರಾ
ಹಾಹಾ ಕೂರ್ತೆನ್ನನುಜಾ
ಹಾಹಾ ನೀಂ ಸಾಯೆ ಕೆಟ್ಟಿನನುಪಮತೇಜಾ

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು ಒಂದೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ದುಃಖವನ್ನು ಬಂಧುವರ್ಮನು ನಾಲ್ಕಾರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಪ್ರೀತಿಯ ಹೊರಗೆಡೆಹಿದ್ದಾನೆ.

ಅನಂತರ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ಲೌಕಿಕಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಬಂಧುವರ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ತಮ್ಮನು ಸತ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗಿ ವಸುಳಿಸಿದ್ದ ಕೆಂಡವನ್ನೂ ಕಂಡು, ಎಲುಬುಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ತಮ್ಮನ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ನೋಡಿ ಮೂರ್ಛಿತನಾಗುವ ದೃಶ್ಯಮನವ ಹೃದಯದ ಅರಿವನ್ನು ಕವಿ ಕಂಡುರುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಭಾನುದತ್ತನ ಜಿನಪೂಜೆಗಾಗಿ ರಜತವಾಳುಕ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಸುರಭಿ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ತಾನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಜೊತೆಯವರೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು, ನದಿತೀರವನ್ನು ಸೇರಿದ ಚಾರುದತ್ತನು “ ಮಿಸುಪ ಸುರಭಿಕುಸುಮಪ್ರತಾನಮನಾತ್ಮಜನಕಂಗಳ್ಳು ತಾನಾ ತಟನೀ ವಿಳಾಸ ಮನತ್ಕಟರಾಗದಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ” ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ಭಾವಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ಬಂಧುವರ್ಮನು ಅದನ್ನು

ಮತ್ತೂ ರಸವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು “ನದಿಯತಡಿವಿಡಿದು ಬಂದು ನಾನಾ ವಿಧಮಪ್ಪ
ಪುಷ್ಪರಾಶಿಯಂ ಕೊಯ್ದು ತಮ್ಮಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾ ತೋಷಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಂ

ಸ್ವಾಂತರತಿಪಧಿಕ ಪಥವಿ

ಶ್ರಾಂತರುವಂ ನೋಡೆ ನಾಡೆ ರಯ್ಯಮಿದಂ ನಾ

ಮೆಂತು ಗಳ ಬಿಸಿಟು ನಗರಾ

ಭೃಂತರದೊಳ್ಳ ಕಟ್ಟಕೊಳ್ಳ ಕಣೆಯೇನು ಗಡಿಂ

ವ|| ಆ ಪುರದೊಳ್ ಚಿಂತಾಮಣಿಯುಳ್ಳಡಂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಮುಳ್ಳಡಂ ತನಗಿಷ್ಟ
ಮಿಲ್ಲದಂದರವರೊಳೆನೆಂದು ತೋಷಿಯ ಶೋಭೆಯಂ ಕಂಡು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಂ ಬರ್ಪ....”
ಮೊದಲಾದ ಬಂಧುವರ್ಮನ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಮನೋಭೀಷ್ಟತೆಯನ್ನು
ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಗಿರುವ ಆಸಕ್ತಿ ನಗರಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಬೇಸರ ಚಾರುದತ್ತನ
ಮೂಲಕ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮೂಲದಿಂದ ಪೇರಿತನಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಹೃದಯರನ್ನು
ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಕಲಾವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬಂಧುವರ್ಮನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ
ಚಾರುದತ್ತನ ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಿರುವ ತನ್ಮಯತೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ
ರಸವತ್ತಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನು

ನುತನಪ್ಪಾ ಚಾರುದತ್ತಂ ಸತತಮತುಳ ವಿಧ್ಯಾಗಮಾಭಾಸದೊಳ್ ಸಂ

ಯುತನಾಗಿದಾತ್ಮಕಾಂತಾರತಿಯೊಳೆ ಮತಿಯಂ ತಾರದೋರಂತಿರಲ್ಯಾ

ಸತಿ ಬೇದಂದಾಳ್ಳಿರಲ್ಯಾಕೆಯ ಜನನಿ ಸುಮಿತ್ರಾಖ್ಯೆ ಕಂಡಕ್ಕ ನಿನ್ನೀ

ನುತವಕ್ತ್ರಂ ಕಂದಿ ಕುಂದಿದರ್ಪುದಿದನ ಉಪೆಂದಾಗ್ರಹಂಗೆಯ್ಯೇ ಪೇಱುಂ

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು ಮದುವೆಯಾದ “ಚಾರದತ್ತನಾಗಳುಂ
ವಿಧ್ಯಾಭ್ಯಾಸಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಂ ನಿಜಸ್ತ್ರೀಯನೆನಸುಂ ಬಗೆಯದಿರೆ ಮುತ್ತಾವತಿ ತವರ್ಮನಿಗೆ
ಪೋದೊದವರಬ್ಬೆ ಮಗಳ ಮೊಗಮಂ ನೋಡಿ ರಾಗಮಿಲ್ಲದಿರವಂ ಕಮಿತೆಂದಳ್

ಎಂತೀ ಮಿಡಿ ಮುನ್ನಂ ಮುಡಿ

ದಂತಿದುಡು ನೊಸಲೊಳೊಪ್ಪಿದ ಕತ್ತರಿಯ ಬೊ

ಟ್ಟಂತಿಟ್ಟಳ ಮಾಱಿಯೊಳಿ ಕತ್ತರಿಯ ನಿಜದಯಿತಂ

ಪೂಸಿದ ಕುಂಕುಮಮೆನಸುಂ

ಬೀಸರಮಾಗಿರದು ಮೊಲೆ ಪಳಂಕವು ಮೊಗಮು

ಮ್ಯಾಸರಿಕೆಯತ್ತ ಪೊರ್ದದು

ರೋಸದೆ ಸತಿ ಪೋಗಿಕಳೆನೆ ಪೆಱಪೆರಱತೆಡೆಯೊಳ್

ನೀನಾತಂಗಾತಂ ನಿನ

ಗೇನು ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ತಕ್ಕನೇ ಕೂಡಿಡಿರಿಂ

ತೇನು ಗಡ ತಪಸಿಯಂತಿರೆ

ಮೌನಧ್ಯಾನದೋಳೆ ಕಳೆದಿರೇ ನೀಮುರುಳಂ

ಎಂದು ಕೇಳುವ ತಾಯಿಗೆ ಮಗಳು ನಾಚಿ ತಲೆತಗ್ಗಿ ಸಿರುವುದೂ, ಮತ್ತೆ 'ಮಗಳಾದವಳು ತಾಯಿಗೆ ಹೇಳದೆ ಮತ್ತಾರಿಗೆ ಹೇಳುವುದೆ' ದು ತಾಯಿ ಹೇಳುವುದೂ ಆಗ ಮಿತ್ರಾವತಿಯು ತಾನು ಕಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದೂ ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿವೆ, ಮಿತ್ರಾವತಿಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮುಗ್ಧತೆ, ಕರುಣಾಪೂರಿತ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಚಾರುದತ್ತನ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸತಲ್ಲೀನತೆ ಈ ಮೂರು ಮುಪ್ಪುರಿಗೊಂಡು ನಿರೂಪಿತವಾರುವ ಈ ಚಿತ್ರಣ ಬಂಧುವರ್ಮನ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಚಾರುದತ್ತನು ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕುಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವೂ ಮಿತ್ರಾವತಿಯ ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಂಡ ರೇತಿಯನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ಅಗಾಧ ನೋವನ್ನೂ

ಮದೋಳ್ ಕಟ್ಟಿದ ಸೊರೆಯಂ

ಸಗಾಗದಿಂದದೊಳಿಟ್ಟು ಬೀವಿನ ನೇಣಂ

ಬೆರಲೊಳವನರ್ಧಮಿಸುಗುಂ

ಮೊರೆಗುಂ ಬಱುಕೊರ್ಮೆ ಕರ್ತುಗುಂ ಪೆರ್ವಿದಿಂದ

ತೋಲೊಳ್ ಮುಚ್ಚಿದ ಮಾಱಿಯು

ಕೇಲವ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಬಡುವುತಿರ್ದಂ ಪಲರಂ

ಸೋಲಿಸಿತೆ ಕೊಱಡನಿಟ್ಟು ರಾಗದೆ ಬಡಿಗುಂ

ಪಾಡುಗುಮಡುತುಮೊಗುವುಗೆ

ನೋಡುಗುಮಭಿನಯಿಸಿ ಪಲವುತೆಡದ ವರ್ಣಕ್ರಮದಿಂ

ದಾಡುಗಮಾಗದೆ ಕಬ್ಬಂ

ಮಾಡುಗುಮೋಲೆಗಳನಣಮೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರ್ಕುಂ

ನೆಲನಂ ಬರೆಗುಂ ಮತ್ತಂ

ಪಲಗೆಗಳೊಳ್ ಪಲವು ತಿಡದ ವರ್ಣಕ್ರಮದಿಂ

ಪಲವು ರೂಒಅಂ ಬರೆಗುಂ

ಪಲವಾಡುವನಂತೆ ತಾನೆ ತನ್ನೊಳ್ ನುಡುಗುಂ

ಸುರಿಗೆಯಿನಾಡುಗುವೃಂತಾ

ಮರವಾಳಂ ಕೊಂಡು ಬೀಸಿತಿರ್ಕುಂ ಪೆಱತೇ

ನಿರುಳೆಲ್ಲಮಿಂತೆ ಪೋಪುದು

ಮರುಳಪ್ಪಂಗೇನೂ ಪೇಱಕೊಡೊಂದುಱಿಯಲ್

ಎಂಬೀ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮನು ಅತ್ಯಂತ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಹಿಡಿದಿರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತ ಆದರ್ಶ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿತೊಡಗಿ, ಕೈಹಿಡಿದವಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ರತಿಸುಖಾಭಿಲಾಷಿಯಪ್ಪಂತೆ ಮಾಡಲು ದೇವಿಲೆಯು ರುದ್ರದತ್ತನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ರುದ್ರದತ್ತನು ಆತನನ್ನುನಿತ್ಯವೂ ವಿಹರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತೋರುವುದು ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಗಿದರೆ ಬಂಧುವರ್ಮನು ಒಳಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಳಸಿನೀ ಜನರನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಆ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ರುಗ್ಮಣಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ಕವಿವಾನಿಯನ್ನೂ, ದೇಸೀಯ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ವಿಳಾಸಿನೀ ಜನರನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಆ ಪದ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ರುಗ್ಮಣಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ, ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾದ ಕವಿವಾಣಿಯನ್ನೂ, ದೇಸೀಯ ಪದಗಳ ಮೇಲೆ ಕವಿಯ ಹಿಡಿತವನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಧೂಮಕೇತುವು ಕೊಲ್ಲಬಯಸಿ ತಂದ ಮಗುವನ್ನು ತಸ್ಮರಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಹೋದದು 'ವ್ಯಂತರಪ್ರೇರನೆಯಿಂದ' ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನ ಹೇಳಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಮನದ ಹೊಯ್ದಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲಲಿತವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ಈ ಭಾಗ ಸಹ್ಯದಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮತಂಗಿಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಹಾಕಿದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನೇ ಬಯಸುವಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮನ ಮಿಂಚಿಬರುವ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಸೃತಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಕಂಡರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನಲ್ಲಿ ದೇಸೀಪದಗಳನ್ನೂ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಹಿಂದಣ ಉದಾಹರಣ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನ ೪-೯೬ ವಚನದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀಪುರಮನೆಯ್ಲಿ ಪೊಕ್ಕಿರಲವರನಲ್ಲಿಯ ಪರದಂ ಪ್ರಿಯಮುತ್ರನೆಂಬನಱುಡಿಸಲಿರೆ ಚಾರುದತ್ತನನೇಕ ವಿದ್ಯಾಚಯೋಪಾಧ್ಯಾನಾಗೆ ಮನ್ನಣೆಯಿನಾದೇನಾನುಂ ಸಂದ ಗಾಂಧಾರಿ ವಿಷಯದೊಳ್ ಚೆನ್ನಮಾದಚ್ಚಿನ್ನ ಶಿಲಾಭಿಧಾನ ಗುಹಾಭ್ಯಂತರದಿನುಚ್ಚಿಪೋಗಿ” ಎಂಬ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನಲ್ಲಿ “....(ಶ್ರೀಪುರಮೆಂಬಪೊಳಲನೆಯ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿವಾಮಿದರ್ಲಿ ಚಾರುದತ್ತಂ ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಂಗೆಯ್ಲಿ ಬಂದ ಮನ್ನಣೆಯೊಳ್ ಕಾಚವಳಿಯಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ವೇತ್ರ ಪರ್ವತದ ಶಿಲಾಭಿಧಾನಗುಹೆಯಳಗನುಚ್ಚಿ ಪೋಗಿ” ಎಂಬ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿನ 'ವಿದ್ಯಾವ್ಯಯೋಪಾಧ್ಯಾಯ', ದೀನಾರದಿನಂದು ಸಂದ' ಮತ್ತು 'ಕಾಚವಳಯನಿಚಯ' ಎಂಬಿವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ 'ವಿದ್ಯೋಪದೇಶಂಗೆಯ್ಲಿ' ಸಮಬಳಮಂ ಮಾಡಿಕುಂಡು ಮತ್ತು 'ಕಾಚವಳಯಂಗಳಂ' ಎಂದಾಗಿವೆ.

ಹೀಗಾಯೇ ಕರ್ಣಪರ್ಯಾನು
 ರಘುಪದಿನಶೇಷಸಂಸ್ತುತ ಸುಲಕ್ಷಣಪಾತ್ರಪವಿತ್ರಗಾತ್ರನಾ
 ವ್ಯಷನ ವಿಮಾನದಿಂದನುಪಾಮಾನ ಸುಖಾಸ್ವದನಬ್ಧಿಜಾತೆಯಿಂ
 ವಿಷಧಿಪರಿತಧಾನತ್ರಿಪತಿ ವಾರಿಧಿಯಮಿಂ ಮಹಿಮಾಳಯಂ ಗಜ

ದ್ವಿಷಧಿಪರೀತಧಾತ್ರಿಭುನನ್ನನನಿಂ ಪಡೆವೈ ತನೂದರೀ
 ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದರೆ, ಬಂಧುವರ್ಮನು
 ಮಾನಿಂ ಸರ್ವಸುಲಕ್ಷಣಾಂಗನಮರೇಂದ್ರಾವಾಸದಿಂ ಭೋಗಿಸಂ
 ಶ್ರೀನಾರೀಕ್ಷಣದಿಂ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸುಭಗಂ ವಾರಾಸಿಯಿಂದ ಪ್ರಭು
 ಸ್ಥಾನೋಪೇತನನೇಕ ಹಾಇಯನಘ್ರದ್ವಂಸಿಯಪ್ಪನ್ನನಂ
 ನೀನೋರ್ವಂ ಮಗನಂ ಲತಾಂಗಿ ಪಡೆವೌ ಶ್ರೀಸೇವ್ಯನಂ ಭವ್ಯನಂ,
 ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮುದೆ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನು “ಎಂಬುದುಮಾ ನಿತಂಬಿನೀ ಪ್ರಧಾನೆ
 ಕರಮೋಸೆಹಾತ್ಮೀಯ ಮಣಿಭವನದೊಳಿರೆ ಗರ್ಭಚೀನ,ಒದವೆ ತತ್ಸದತಿ ಲೋಕಾವಳೋಕ ನಾರ್ಥಾಂ
 ವಿಯನ್ಮಾರ್ಗ ವಿಹಾರಮಂ ಬಯಸಲದನಱದಬ್ಬೋದರಂ.....” (೭-೧೦೮ವ) ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರೆ,
 ಬಂಧುವರ್ಮನು ಗರ್ಭಚೀನಂಗಳಾಗೆ ಭೂಲೋಕಾವನಾರ್ಥಂ ಗಗನ ವಿಹಾರಮಂ
 ಬಯಸಿದೊಡಾಕೆಯ ಬಯಕೆಯನುಪೇಂದ್ರನಱದು.....” (೮-೪ವ) ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ
 ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವರ್ಣನೆಗಳು :

ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿವಲ್ಲಿ
 ತುಱಪಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಪೆಳದೇಂ
 ತುಱಕಾಱಂ ನಿನ್ನ ತಂದೆ ತುಱವನೆ ಕಾವೈ
 ತುಱಕಾರ್ತಿಯಾರೊಳ್ ಮಱುವಾ
 ಱ್ಱುಕೆಯ ಹೋವುಳಿಗ ನಿನಗೆ ಶೌರ್ಯಮೆ ಪೊಲನೇ

ಉಡಿದೈ ಬಂಡಿಯನೆನಗುವೊ ಮಗುಱ್ಱಂವಿಕ್ಕಾಂತದಿಂ ಕಾಗೆಯಂ
 ಪಿಡಿದೈ ಸಂಕಿಸದೆದು ಕತ್ತೆ ಬಡಗೂಂಟೆಂದಿತಿವಂ ನೋವಿನಿಂ
 ಬಡಿದೈನೀರೊಳಗೊಳ್ಳೆಯಂ ಮಡಿಪಿದೈನೀಂ ಚೋದ್ಯಮೋ ಸಾಹಾಂ
 ಡೊಡಿವಂ ಮಾಣ್ಣಿರದೊತ್ತಿದೈ ಗಡಮಿದೇನಾಶ್ಚರ್ಯನೋ ಸಾಹಸಂ
 ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮನ ಲಲಿತಶಿಲಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.
 ಹೀಗೆಯೇ ಮಗನನ್ನೇ ಕೂಡಬಯಸಿದ ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ಪ್ರದ್ಯಮ್ನನನ್ನು
 ಕುರಿತು ಆಕೆಯು

ತಕ್ಕನ ತೆಱದಿಂ ನೀನುರ
 ದುಕ್ಕಲಿಸಿದೆಯಕ್ಕುಮಾದೊಡಿರದಿನ್ನುಂ ನೀಂ
 ಪೊಕ್ಕಿದೈಮರೇಂದ್ರನ ಮಱು
 ವೊಕ್ಕಡಮಾಂ ಕೊಲಿಡೆನೆನ್ನ ಮುಳಿಸನೆ ಸಲಿಪೆಂ

ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಆತನು
 ನಿಮ್ಮ ಮಗನೆಂದು ಬರ್ದುಕುವೆ

ನುಮ್ಮಡಿಸೆನದೆಂತುಮಬ್ಬ ಕೊಂದಡೆ ಪಾಪಂ

ನಿಮ್ಮನೆ ಸಾಗುಂ ತಾಯ್ ಮುಳಿ

ಸಿಂ ಮಗನಂ ಕೊಂದಳೆಂಬುದೆಲ್ಲಿಯುಮುಂಟೇ

ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳತೆಯ ಜತೆಗೆ ನಾಟಕೀಯತೆ ಯನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು, ಈ ಸಂದರ್ಭ ಕುಮಾರರಾಮನ ಕಥೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರರಾಮನು ಸವತಿಯ ಮಗನಾದರೆ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಸಾಕಿದ ಮಗನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಯಕೆ ಇಬ್ಬರದೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾದಾಗಿದ್ದು ಕೃತಕಭಾವದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳಮೇಲೆ ಗಂಡದಿರಿಗೆ ದೂರೀಯುತ್ತಾರೆ,

ರುಗ್ಮಿಣಿಯ ಸೌಂದರ್ಯೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮನು ೭ನೆಯ ಆಸ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ೩೩ ಪಂದಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ

ಮದನನಿಮಾನಮನೊಳಕೆ

ಯುದ್ಧದಿಂ ಕನ್ನೆಯ ನಿತಂಬಮುನ್ನತಿಕೆಯಿನೊ

ಪ್ಪೊದುದಂತೆಯುಮಲ್ತೆ ನಿಧಾ

ನದ ಮೇಗಿದರ್ಡವನಾವನುನ್ನತನಾಗಂ

ಎನ್ನಂ ನೋಡಲ್ ಮಾಱು

ತ್ವನ್ನತಿಕೆಯನುಂಟುಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆರ್ದೆಯಂ

ಭಿನ್ನಂ ಮಾಡುವೆನೆಂಬಂ

ತುನ್ನತಕುಚಯುಗೆಯ ಬಾಯ್ ಕರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ

ಎಂಬತಹ ಅಪೂರ್ವವರ್ಣನೆಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮನು ಕರ್ಣಪಾರ್ವತನ ಕಥೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಆತನ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತನ್ನ ರಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ರಸದಾಣಗಳನ್ನೂ ಕವಿತಚಾರ್ತುವನ್ನೂ ಈ ಮೇಲಣ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದನ್ನು

“ಇಂತೆಲ್ಲರೂಮಾ ಕೊಳದ ತಿಥೋದರದೊಳ್ ಮಿಂದು ಕೈಗೈದು ಬಂದು ಪಲವುಮರ್ಚನೆಗಳಂ ತಂದು ತೀರ್ಥಜಿನಾಲಯದೆ ದೇವರಂ ಬಂದಿಸಿ ಮಗುಱ್ಬಬಂದಾ ಕೊಲದ ತಡಿಯೊಳ್ ಗೋಷ್ಠಿಯಾಗಿದುರ್ ತಾವರೆಯಲಯಂ ಪಾಸಿ ರಸಾಯನಮಪ್ಪ ದಿವ್ಯಾಹಾರಮನುಂಡು ಁಂಬಲಂಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿನ ಲತಾಭವನಂಗಳೊಳಮದಿಮುತ್ತುಯ ಜೊಂಪಂಗಲೊಳಂ ಪಲವುಂ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರಿರೆ ವಸುದೇವನೊಂ ಗಾಂಧರ್ವದತ್ತೆಯುಮೊಂದು ಮಾಧ್ವವೀಗೃಹದೊಳಗೆ ಪುಷ್ಪಶಯನದಳ್ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿನಿದಿನಿಸು ಬೇಗದಿನಲ್ಲಿಂದಮೆದುರ್,,,” (೫-೬ವ) ಎಂಬ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಚಿತ್ರಣ ಬಂಧುವರ್ಮನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಿತಿನೀತಿಗಳನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೇಲಣ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ “ಲತಾಭವನಂಗಳೊಳಮದಿಮುತ್ತುಯ ಜೊಂಪಂಗಳೊಳ ಪಲವುಂ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭರೆ ” ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನವನಗಳಿದ್ದುವೆಂದೂ, ಅದರಲ್ಲಿ ಹಲವು ದಂಪತಿಗಳು ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ವೃದ್ಧನಾದನಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗಲಿದ್ದ ಉದಧೆಯಿಂದ “ಕನ್ನೆಯ ಪುರ್ವುಂ ನೊಸಲುವಂ ಸಮಱುದಾಗಳಾ” ಎಂಬ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಲಿರುವ ಕನ್ನೆಗೆ ನಾವಿದನಿಂದ ಮುಖಾಲಂಕಾರ ನೆಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು ಎಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಜಾತಿಗಳು ವರ್ಣಗಳು ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ರಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಥಾವರ್ಣನೆಯ ಮನರಂಜನೆ ಇಂದಾಗಿ ಮೊಱುಗಂ ಕೇಳ್ವ ನವಿಲಂತೆ ರಾಗಿಸಿ, ಪಾವಂ ದಾಂಟಿದರಂತುಮ್ಮನೆ ಬೆಮರ್ತು, ಸೋಲದ ಭರದಿಂದೆಱುಗಿದಂತೆ (೯-೧೦ವ), ಸ್ತ್ರೀಸಂಸರ್ಗದಿಂ ತಪಸ್ವಿಯಾದೊಡಮದೊಗತಿಱುಗಮೆಂಬುದನಭಿನಯಿಸುವಂತೆ (೯-೧೧), ಕಂಪಿಗೆ ಸುಳಿವ ತುಂಬಿಯಂತೆ(೬-೬೨ವ) ತಣೆದವರ್ ತವರಂ ಮಱುದರೆಂಬುದು ಪಾಱು (೯-೫೨) ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಉಪಮೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಜೊತೆಗೆ ‘ಗುಡಿಗಟ್ಟದ ಸೀರೆಯಂತೆ ದಕ್ಕಂದಲೆಗೆವಂದರಂ.... ರಾಕ್ಷಸರಿಂ ಕೊಂಡಿಕ್ಕಿವ ಶಬರನಂತೆ ನೆತ್ತರಂ ಪೀರ್ವ ಪಿಶಾಚಂಗಳಿಂದ’ (೨-೧೧ವ), ‘ಮಹೇಶ್ವರಾಯದಂತೆ ಹೊರವು, ಮನೆಗಳಂತೆ ಕೇರು, (೨-೩೮ವ) ಎಂಬವೇ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ನಯಸೇನನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

‘ಬಂಧುವರ್ಮನು ನೇಮುತೀರ್ಥಂಕರ ಚರಿತೆ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಮಾನವಧರ್ಮದೆಡೆಗೆ ಸದಾ ಹರಿದಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಡವಂ ಡುಭೂಮಿಯೊಳ್ ಪದ
ವಡೆದರ್ಥಿಯೆ ಬಿತ್ತಿದಂತೆ ನಂಬುಗೆವಡೆದಂ
ತೊಡರಿಸಿದ ಧರ್ಮದಿಂದಾ
ಗಡೆ ಮನ್ನಣೆವಡೆವುದಱಿಯೆ ಪೇಱದೆ ಫಲಮಂ

ಬಸನಮನುಂಟುಮಾಡದಿರು ಮಾನ್ಯಕೊಳೊಪ್ಪೆ ಮಿನೀತನಾಗು ಬೆ
ಚೀಸದಿಯ ಬಂಧುವರ್ಗಮನಡಂಗಿಸು ಬಿಚೀದೊರಂ ಸುದಾನದಿಂ
ಪೆಸರಿಸು ಭೈತ್ಯರಂ ನಯದಿನಾಳ್ ಪ್ರಜೆಯಂ ಬಱಿಯಿಂದ ಬಪ್ಪುದಂ
ನಿಸಿಡು ನಿರಂತರಂ ಮಿಕ್ಕರ ಸಂವಿವಾದಮಂ.

ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮ, ತುಳಿಲಾಳಧರ್ಮಗಳು ಎಂತಹವು? ಅವು ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಎಂಬುದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪತಿ ಕಾಗುಮೆ ಪೆಂಡತಿಯಂ

ಸತಿ ತನ್ನಂ ತಾನೆ ಕಾಗುಮುತ್ತಮು ಜಾತಿ
ಸ್ಥಿತಿಯಿಂ ಹುಣಸಂತತಿಯಂ
ಗತಿಯಂ ತಾಂ ಬಗೆದು ನೆಗಱು ಪಱು ಪೊರ್ದುಗುಮೇ
ಎಂಬಂತಹ ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಧರ್ಮನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಲಿತನಭಿಮಾನಂ ನಿ
ಮುಳ ಧರ್ಮ ತ್ಯಾಗಮೆಸೆವ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ
ನೆಲಸಿಧೀ ಗುಣ ಮೂಱುಂ
ನೆಲೆಯುಳ್ಳಂ ತುಱುಲಸಂದನಲ್ಲದಡಲ್ಲಂ
ಕೇಳಿಕದಲ್ಲಿ ಸೊಳೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭೂಪನಾ
ತೀವಡೆಯಲ್ಲಿ ಜೂದಿನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರಂ ಪಸಿದಲ್ಲಿ ರಣ್ಣಲಂ
ತೀವಿದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದೊಪ್ಪುವ ಕೆಯ್ವೊಲದಲ್ಲಿ ಪೊರ್ದಿ ನಿಂ
ದಾ ವನಮಾಗೆ ಕಾವುದಭಿಮಾನಮನೊಳ್ಳುಱುಲಾಳ್ ನಿರಂತರಂ

ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವೀರನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿತ್ತಾನೆ. ಮೇಲಣ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಪನ ಪ್ರಭಾವವು ಕವಿಯ ಮೇಲಾಗಿರುಗಿರುವದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ವೈದಿಕಮತಾನುಸಾರಿಯಾದ ಪುರಾಣಕಥೆಯ ವಿಡಂಬನೆ “ವಿಷ್ಣುವಂ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ ಭುವನತ್ರಸಗಿದನೆಂಬುದೆತ್ತದಲ್ಲದೆಯುಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕದ ದೇವನ ಪ್ವಾದಿತ್ಯದೇವನೆತ್ತ ಕೊತಿಯೆತ್ತ ಕೊಂತಿ ತಲೆನೀಮಿದು ಆದಿತ್ಯನಂ ಬಯಸಿದೊಡೆ ಗರ್ಭಮಪ್ಪುದೆತ್ತ ಗರ್ಭಮಾಗಿ ಕಿವಿಯೊಳ್ ಕಣನಂ ಪೆತ್ತಳೆಂಬುದೆತ್ತ.... ಅಭಿಮನ್ಯುಬಸಿಱುಳಿದು ಚಕ್ರಬ್ಯೂಹಮಂ ಕೇಳ್ವುದೆತ್ತ ನೆಱುಯೆ ಕೇಲದೆ ತಾನೆ ಪೂಱಮಟ್ಟಿ ನೆಂಬುದೆತ್ತ” (೧-೨೯ವ) ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತರ ಕವಿ: ಆತನ ಕಾವ್ಯ ಸತ್ಯವ್ಯ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸಂಪಾದನೆ :

ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಓಲೆಪ್ರತಿಯ (ಕೆ ಳ) ನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇದು ೨೨.೧ * ೨. ೧ ಇಂಚು ಅಳತೆಯುಳ್ಳದಾಗಿದ್ದು ೭೮ ಪತ್ರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರತಿಪತ್ರದ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ೧೩ ಪಂಕ್ತಿಗಳೂ, ಪ್ರತಿ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ೧೧೦ ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಇವೆ.

ಈ ಪ್ರತಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯಾದಾದರೂ ಇದುವರೆಗೂ ಐದು ಪ್ರಕಟವಾಗದಿದ್ದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬಹುಶಃ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಸ್ಥಾಪನೆಗಳೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಇದರ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿದೊರೆತರೆ ಸಂಪದನಾ ಕಾರ್ಯ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರುಕಾದಿರಲೂಬಹುದು. ಅವರ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯ ಆಸೆ ಎದುವರೆಗೂ ಈಡೆರದಾಯಿತು, ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಯಾದ ಈ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು

ಹೊರಟರಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ದಿವಂಗತ ಡಾ. ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸೋಹಾಚಾರ್ಯರು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರು. ಅವರ ಆ ಪ್ರೇರಣೆಯೇ ಇಂದು ಈ ಕಾವ್ಯ ಹೊರಬರಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಕೆ.ಎ. ಳನೆಯ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಯಿದ್ದರೂ ಇದು ಕೆ ಳ ಈಲೆಪ್ರತಿಯ ನಕಲಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಓಲೆಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಭಾಗಗಳು ಈ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಟಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.ಮತ್ತೆ ಮೂಲದಿಂದ ನಕಲು ಮಾಡುವಾಗ ಆಗಿರುವ ಅಕ್ಷರದೋಷಗಳನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು; ಬೇರೆ ಪಾಠಗಳಾವುವೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನವಮಾಶ್ವಾಸದ ೧೧ನೆಯ ವಚನದಲ್ಲಿ “ಹಿವದೇವಿಗೆ ಗರ್ಭಂ” ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ‘ಶಚೀ ಮಹಾದೇವಿ’ ಎಂಬವರೆಗಿನ ವಚನಭಾಗವು ಓಲೆಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಿಷ್ಟು ಹೊರತು ಉಳಿದಂತೆ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲಣ ಭಾಗವನ್ನು ಕಾಗದದ ಪ್ರತಿಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಓಲೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೇ ಆಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಛಂದಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೋ ಪದಗಳನ್ನೋ ಜೋಡಿಸಿದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಂಸದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಅಡಿಪಾಠವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ, ಅರ್ಥಕೋಶ, ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಕೋಶಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೊರತ ಉದಯಾದಿತ್ಯಾಲಂಕಾರದ ಅಪೂರ್ವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂಧುವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯದ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಗೆ ಉದಾರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಗ್ರಂಥ ಅಚ್ಚಾದ ಮೇಲೆ ದೊರೆತ ಈ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಂಪಾದನಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ, ಸಹಾಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾಲೆಯ ಪ್ರಧಾನಾಸಂಪಾದಕರಾದ ಡಾ. ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು ಇದು ಅದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮಿತ್ರಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅವರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಈ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲಬೇಕಾಗಿದೆ .

ಇಂತಹ ಉತ್ತಮಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ
ಮೈಸೂರು-೬
೨೭-೫-೧೯೭೪
ವಿಭಾಗ
ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯಂ
ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಬಿ, ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ
ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕ
ಸಂಪಾದನಾ

ಶಾ|| ಶ್ರೀಯಂ ಭವ್ಯಜನೋದಯಪ್ರಣತಿಯಂ ಸವೋಪಕ್ರದ್ಧಿವ್ಯವಾಕ್
 ಶ್ರೀಯಂ ಜೀವದಯಾದಮೆಅಪ್ರಶಮೆಯಂ ವಿಶ್ವ [ಪ್ರಭಾ] ದ್ವಿಶ
 ಶ್ರೀಯಂ ಕರ್ಮರಿಪುಕ್ಷಯಪ್ರಭವಮಂ ತಾಳ್ವಿದ್ ನಿ [ವ್ಯಕ್ತಿಕಾ]
 ಶ್ರೀಯಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವಂದಿಪೆಂ ತ್ರಿಭುವನೀಕಸ್ವಾಮಿಯಂ ನೇಮಿಯಂ

೧

ಮ|| ಅತಿಬಿ[ದ್ಧೋ] ದ್ಧತಕರ್ಮಸಂಕುಳ ಮಹಾವಿದ್ವಿಷ್ಟರಂ ದುಷ್ಟರಂ
 ಹತವಿದ್ವಂಸನಮಾಗೆ ಮಾಡಿ ಪರಮಶ್ರೀಕಾಂತೆಯೊಳ್ ಕೂಡಿ ನಿ
 ವ್ಯತರಾಗಿದ್ ವಿಶುದ್ಧರಂ ಪ್ರವಿಪುಳಜ್ಞಾನೇದ್ಧರಂ ಸಿದ್ಧರಂ
 ಸ್ತುತಿಗೆ[ಯ್ವಂ]ಗೆನಗೀಗವರ್ ದುರಿತಭೇದೋಪಾಯಮಂ ಶ್ರೇಯಮಂ

೨

ಪರಮಾತ್ಮಾನನ ನಿರ್ಗತಾಗಮ ಮಹಾಂಭೋರಾಶಿ ಪಾರಪ್ರಗ
 ಲ್ಬರನತ್ಯಾಶ್ರಿತಭವ್ಯಪೋಷರಗುಣಪೋದ್ಯೋಗಸಂ[ಯೋಗ]ಭಾ
 ಸುರರಂ ದುಷ್ಟಚತುಷ್ಟಪಾಯಹರರಂ ಸೌಜನ್ಯಸೌಂದರ್ಯರಂ
 ದುರಿತಚ್ಛೇದನಕಾರ್ಯರಂ ವಿನಯ[ದಿಂ ವಂದಿಪ್ಪೆ] ನಾಚಾರ್ಯರಂ

೩

ಚಂ|| ಅತಿಹಿತಮಂ ಜಿನೇಂದ್ರಮುಖನಿರ್ಗತಮಂ ಗಣನಾಥನಿರ್ಮಿತ
 ಶ್ರುತಮನಶೇಷವಸ್ತುಯುತಮಂ ಪ್ರತಿಭೋಧಿಸುತಿಪರ್ಕರಂ ಬುಧ
 ಸ್ತುತರನಸಂಚಳವ್ರತರನುನ್ನತರಂ ಸ್ತುತಿಗೆಯ್ವೆನೆಂದುಮ
 ಪ್ರತಿನಗುಣಪ್ರಕಾಶಕರನಾಪದೇಶಕರಂ ಸರಾಗದಿಂ

೪

ದುರಿತವಿಷೋತ್ಕಟೋಗ್ರತರ ಸರ್ಪಮನಿಂದ್ರಿಯದರ್ಪಮಂ ನಿರಂ
 ತರ ಶುಭಭಾವನೋದ್ಯತ ವಿಸೂತ್ರ ಪವಿತ್ರ ಚರಿತ್ರಯುಕ್ತಪೋ
 ಭರದಿನಡಂಗಿಸಿದ್ವಿಳ ಸಾಧುಗಳಂ ಸ್ತುತಿಯಿಪ್ಪೆನಾಂ ಗುಣೋ
 ತ್ಕರದೊಡಗೂಡಿ ಬೇಡಿ ನುತಮುಕ್ತಿಯನುತ್ಪಮಸೌಖ್ಯಯುಕ್ತಿಯಂ

೫

ಪರಮತತಾರೆಯಂ ಖಳವಿಕಾರೆಯನೋಡಿಸಿ ಗೆಲ್ಲು ಗೆಲ್ಲದೊಳ
 ಪರಮಜಿನೇಂದ್ರಶಾಸನವಿಭಾಸನ ಕಾರ್ಯಸಮರ್ಥೆಯಾದ ಸುಂ
 ದರಮುಖಿ ಯಕ್ಷದೇವಿ ಪರಿರಕ್ಷಿಸುಗುನ್ನತ ಜನಮಾಗಭಾ
 ಸುರಗುಣರಂಜಿನೀಯೆ ಸುವಿ [ಧೇಯ ವಿನೇ]ಯ ಜನಂಗಳೆಲ್ಲಮಂ

೬

- ಮು|| ಜಿನಮಾರ್ಗಸ್ಥ ಮುನೀಂದ್ರರೀಯೆ ಪದಿದೊಂದಲ್ಬವ್ರತಂ ಯಕ್ಷನ
ಪ್ಪನಿತಂ ಮಾಡಿದುದಿಂ ಜಿನಾಶ್ರಯದಿನೇನೇನಾಗದೀ ದೈವ ಬಂ
ಧನವತ್ಯೋದ್ಧರ್ಮಚಕ್ರಧರನಾಗಿದ೯ಂದು ತಾನೋಲಗಿ
ಪ್ಪೂನವಿಘ್ನಪ್ರದನಕ್ಕೆ ಮತ್ಯತಿಗೆ ತಾಂ ಸರ್ವಾಹ ಯಕ್ಷಧಿಪಂ ೭
- ಉ|| ಕಾಮಕಳಾನಿತಂಬಿನಿಯೆ ಪಾದಪಯೋಧರಯುಗ್ಮೆ ನಾಟ್ಯವಿ
ದ್ಯಾಮುಖಿ ರಾಜನೀತಿಪದಲಕ್ಷಣಲೋಚನೆ[ಸಾ]ರಹಸ್ತೆ ಧ
ರ್ಮಾಮೃತವಾಕ್ಯೆ ಕಾವ್ಯರಸಭಾವೆ ಸರಸ್ವತಿ ಬಂಧುವರ್ಮ ವ
ಕ್ರಾಮಾಳಕೋಮಳಾಂಬುರುಹದೊಳ್ ನೆಲಸಿಕೆ ಮನೋನುರಾಗದಿಂ ೮
- ಕಂ|| ಪದ್ಯಾಂಗಿ ವಚನೆ ಸನ್ಮುಖಿ
ಗದ್ಯ ಮಹಾರಚನೆ ವಿಳಸದುಭಯಾಳಂಕಾ
ರೋದ್ಯತ್ಯುಚೆ ಮತ್ಯತಿವಧು
ವಿದ್ಯಾವಿಜ್ಞನದ ಮನದೊಳಿರೆ ವಿರಚಿಸುವೆಂ ೯
- ಉ|| ಕಾರಕದೊಳ್ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಳಿಕೆ ತಗುಳ್ಳಿರೆ ಶಬ್ದಮೆಂಬಳಂ
ಕಾರದೊಳಥಮೊಂದಿ ನಿಲೆ ಭಾಷೆಯೊಳೊಪ್ಪಿರೆ ದೇಸೆ ಬಲ್ಲರಿ
ದ್ದಾರಯೆ ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣದೊಳೊಳ್ಳವಟ್ಟಿರೆ ಪೇಱ್ಪದಲ್ಲದೇ
ಕಾರಣವಯ್ಯ ಕೆಮ್ಮಗಿರಲಾಗದೆ ಕಬ[ವ]ಬಿಟ್ಟಿವೇ[ಱ್ಪ]ದೇ ೧೦
- ಕ|| ಆಲಿಸುತೆ ಬೇಗಮೋಹೋ
ಸಾಲಿಸಿಮನೆ ವಿರಸಮಪ್ಪ ಕಬ್ಬಂಬೇಱ್ಪಾ
ಲೋಲತೆಯಿಂದಂ ಬ[ರೆ] ಬರೆ
ದೋಲೆಗಳಂ ಕಿಡಿಸುವಂತು ತಾಱಿಳು ಪಗೆಯೇ ೧೧
- ಚಂ|| ಪ್ರವಿದಿತ ಸಾಹಸೋರ್ಜಿತ ಮಾಹಾಪುರುಷೋದ್ಧತರಾ ರಸಂಗಳಂ
ಸವಿಗಿದೆ ಸೊಪ್ಪುವಟ್ಟಿ ಬಗೆಯಿಂದಱಗನ್ನಡಗಬ್ಬದೊಳ್ ತಗು
ಳ್ಳುವ ಬೆಸನೇಕೆ ಮಟ್ಟಮಿರಲಾಗದೆ ಮತ್ತೆ ನಿರರ್ಥಿಯಾದೊಡಂ
ತವರದ[ನಂದದಿಂದೊ]ರೆಯೆ ನೇಲಿಸಲುತ್ತುಮ ಪದ್ಮರಾಗದೊಳ್ ೧೨
- ಕಂ|| ಘನನಿಲಮಯಂ ಮಹಿಮಣಿ
ಕನಕಮಯಂ ಭವನವೇದಿಕಾನಿಕರಂಗಳ್
ವಿನತಾಮರಮಯವೆಲ್ಲಿಯು

ವ|| ಅಂತಪ್ಪದುಂ ದುರಿತರಿಪುಗಂತಪ್ಪದುಂ ನೋಡಿ ಮಹೋತ್ಸವಭಕ್ತಿಯುಮ ಗ್ಗಳಮಾಗೆ
ಪೊಕ್ಕೊಳಗಣ ಪೀಠಮಂ ತ್ರಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಗೆಯ್ದು ಶ್ರೀವರ್ಧಮಾನಭಟ್ಟಾರಕಂ
ಕಂಡಭಿಮುಖದರ್ಶನಸ್ತುತ್ಯನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ರಿಯಾಭಿಪೂರ್ವಕಂ ಸ್ತುತಿಗೆಯಿಸುತ್ತು
ಮಷ್ಟಾಂಗದರ್ಚನೆಯಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಬಂಧುಗಣಧರಾದ್ಯನೇಕ ಋಷಿಸಮುದಾಯಮಂ ಯಥಾ ಕ್ರಮದಿಂ
ಬಂದಿಸಿ ಗೌತಮಸ್ವಾಮಿಳ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿದು ಧರ್ಮಮಂ ಕೇಳ್ವು 'ತ'ದನಂತರದೊಳ್ ಕೆಯ್ಯಂ
ಮುಗಿದಿದುರ್

ಕ|| ಬಿನ್ನಪವನುಪಮ ಹರಿವಂ

ಶೋತ ಕಥೆಯ ಕೆಲರ್ ಕ್ರಿಯಾನ್ಯರ್ ಬೇ

ಉನ್ನರೋಳರದನೆ ನಂಬಿ

ಪನ್ನರುಮೊಳರಾದೊರೀಗಳೀ ಕಲಿಯುಗದೊಳ್ ೨೯

ವ|| ಅಂದೆಂತೆಂದೊಡರ್ಧಚಕ್ರವರ್ತಿಯಪ್ಪ ವಿಷ್ಣುವಂ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ
ಭುವನತ್ರಯಪತಿಯೆಂದು ಲೋಕಂ ತಾಮೆ ಕೊಂಡಡುವುದೆತ್ತಾತಂ ಅರ್ಜುನಂಗೆ ರಥ
ಮನೆಸಗಿದನೆಂಬುದೆತ್ತದಲ್ಲದೆಯುಂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲೋಕದ ದೇವನಪ್ಪಾದಿತ್ಯದೇವನೆತ್ತ ಕೊಂತಿಯೆತ್ತ
ಕೊಂತಿ ತಲೆನೀಮಿದು ಆದಿತ್ಯಾನಂ ಬಯಸಿದೊಡೆ ಗರ್ಭಮಪ್ಪುದೆತ್ತ ಗರ್ಭಾ ಮಾಗಿ ಕಿವಿಯೊಳ್
ಕರ್ಣನಂ ಪೆತ್ತಳೆಂಬುದೆತ್ತ ಜವನೆತ್ತಾಕೆಯೆತ್ತ ಜವಂಗಮಾಕೆಗಂ ಧರ್ಮಪುತ್ರಂ ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬುದೆತ್ತ
ಮತ್ತಮಾಕೆ ಗಾಳಿಯೊಳ್ 'ಪುದುವಿ'ದಳೆಬುದೆತ್ತ ಗಾಳಿಗಾಮಾಕೆಗಂ ಭೀಮಂ ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬುದೆತ್ತ
ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ದೇವೇಂದ್ರನೆತ್ತಾಕೆಯೆತ್ತ ಆಕೆಗಮಿದ್ರಗಮರ್ಜುನಂ ಪುಟ್ಟಿದನೆಂಬುದೆತ್ತ
ಲೆಂದಿಂತು ನಾಲ್ವರೊಳ್ ಮಱುವಾಱು ಕೊಂತಿ ಪಾಂಡವರಾಜಂಗೆ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು
ಮನ್ನಿಸಿಕೊಂಬುದೆತ್ತ ಅರ್ಜುನಂ ಸಜ್ಜನಂ ದ್ರೌಪತಿ ಪಾಂಡವರಯ್ಯರೊಳ್ ಪುದುವಾಱುಳೆಂಬುದೆತ್ತ
ಗಾಂಗೇಯರಂ ದ್ರೋಣರುಂ ಸ್ವೇವರಣೆಗಳೆಂಬುದೆತ್ತ ಅವರ್ ಮಾನಿಸರ ಕಕ್ಕೊಳ್ ಕಾದಿ
ನೋವುದುಂ ಸಾವುದು ಮೆತ್ತ ಅಭಿಮನ್ಯು ಬಸಿಱಾದು ಳಿದು ಚಕ್ರಬ್ಯೂಹಮಂ ಕೇಳ್ವುದೆತ್ತ
ನೆಱುಯೆ ಕೇಳದೆ ತಾನೆ ಕೇಳದೆ ತಾನೆ ಪೊಱಮಟ್ಟನೆಂಬುದೆತ್ತ

ಉ|| ಇಂತು ಮಹಾತ್ಮರಪ್ಪ ಪುರುಷರ್ಕಳ ವೃತ್ತಿಯನೊಂದವಿಂದಿಯ

ಪ್ಪಂತು ತಗುಳ್ಳಿ ಪೇಱ್ವ ಕಥೆಯಂತಿರೆ ಪಾಱುಯೊಳೊಂದಿ ನಿಂದು ವಿ

ಭ್ರಾಂತಿಸಿ ಬಂದೆನಾಂ ಬೆಸಸಿಮಾ ಹರಿವಂಶಮನೆಂದಚಿಂತ್ಯ ವಿ

ಕ್ರಾಂತಪರಂ ಕರಂ ಮುನಿಗಳಂ ಬೆಸಗೊಂಡನಿಳಾತಾಧಿಪಂ

೩೦

ವ|| ಬೆಸಗೊಂಡಾಗಲೀ ಕೋಕದವರೆಂಬಂತು ವಿರುದ್ಧಮಲ್ಲು ನೀಮೇಕಚಿತ್ತದಿಂ ಕೇಳಿಂ

ಕ|| ಶ್ರೀಮದ್ಗೌತಮಗಣಧರ

ನಾಮ ಗದಾಧೀಶವಿಭುಗೆ ತಿಳಿದಿರೆ ಪೇಟ್ಟು
ದ್ವಾಮ ಕಥಾರಸದೊಳತಿ
ಪ್ರೇಮೋದಯಾನಾದನದಱುನನುವರ್ಣಿಸುವೆಂ

೩೧

ವ|| ಮೊದಲೊಳಾದಿಭಟ್ಟಾರಕನಿಕ್ಷಾಕುವಂಶಮುಗ್ರವಂಶ ಕುರುವಂಶ ನಾಥಾವಂಶ
ಭೋಜವಂಶ ಮೆಂಬಯ್ದುಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯವಂಶಮಂ ಮಾಡಿದೊಂಡಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಪತ್ತನೆಯ
ತೀರ್ಥದಂದು ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೇಣಿಯನಳ್ಳ ಹರಿವಂಶಮೆಂಬ ಪುರಮನಾಳ್ ಪ್ರಭಂಜನೆಂಬರಸಂಗಂ
ಮೃಕಂಡುವೆಂಬರಸಿಗಂ ಪುಟ್ಟಿದಾತಂ

ಕ|| ಖರಕಿರಣೋಪಮತೇಜಂ

ನಿರುಪಮ ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಂಕಿತಂ ನಯನಮನೊ

ಹರಮಾಗೆ ನಾ ಿ [ಡೆ]ಿಸೊಗಯಿಸು

ತಿರೆ ವಾರ್ಕಂಡೇಯನೆಂಬ ಪೆಸರಿಂದೆಸೆದಂ

೩೨

ವ|| ಆತನಾರೂಢಯೌವನನಾದಂದು ವಜ್ರಚಾಪವೆಂಬ ಖೇಚರನ ಮಗಳ್
ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಳೆಯಂ ಮದುವೆನಿಂದು ಪೂರ್ವಭವಸ್ನೇಹದಿಂದನೋನ್ಮಾಸಕ್ತರಾಗಿ ವನಕ್ರೀಡೆಯೊ
ಿ[ಳಿದಿ]ರ್ವರುಮಂ ಪೂರ್ವಭ ವವೈರಿಯಪ್ಪ ಚಿತ್ರಾಂಗದನೆಂಬ ದೇವಂ ಕಂಡು

ಕ|| ಮುಳಿದೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪಾಱು

ತ್ತೊಳಗಾದಿರ್ ನಿಮ್ಮನೊಂದು ತೆಱದಿಂ ಕೊಂದಂ

ದಳವಿಗಱುದೆನ್ನ ಕೋಪಾ

ನಳನಾಱುವುದಲ್ಲ ಚಿತ್ರವಧದಿಂ ಕೊಲ್ವೆಂ

೩೩

ಕ|| ಅಱವಂ ಬುಧತತಿಗೆಲ್ಲಂ

ಮೆಱುವಂತಪ್ಪುದು ಮನಕೈವರಲಾವೆಡೆಯುಂ

ನೆಱುವಂತಪ್ಪುದು ಪೆಱದೇಂ

ಮೆಱುವಂತಪ್ಪುದು ವಿದಗ್ಧವಿರಚಿತ ಕಾವ್ಯಂ

೩೪

ಚ|| ಕಿವಿ ಿ[ದೆಱು]ಿದಪ್ಪು ಿ[ದಾ ನಯದೊಳ]ರ್ಥದೊಳೊಂದಿದ ಬಂಧದೋಜೆಯಿಂ

ಕವಿಯ ಮನಂಗೊಳಲ್ ನೆಱುವುದಪ್ಪುದು ಕಾವ್ಯರಸಂ ತುಳುಂಕೆ ಿ[ಪಾ]ಿ

ಯ್ದವಿರಳದಿಂ ಪೊನಲ್ ಪರುಗುಮೆಂಬಿನಿತಪ್ಪುದು ನೆಟ್ಟನೋತು ಕೇ

ಳ್ವರ್ಗಗಳು ಕಾವ್ಯಬಂಧನಮಿದೆಂಬಿನಿತಪ್ಪುದು ಕಾವ್ಯಬಂಧನಂ

೧೪

ಕ೦|| ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲದೆ ರಸವೊಡ
ಮೊಂದಿರೆ ಪದರಚನೆ ಕಿವಿಗೆ ವಂದಿರೆ ಬುಧರೊಳ್
ಸಂದಿರೆ ಪೇಟ್ಟಿದು ಕಬ್ಬದ
ದಂದುಗವಿಲ್ಲದಿನನಟ್ಟಿ ಕಳೆವರೆ ನಾಡಿಂ ೧೫

ಮ|| ರಸದೊಳ್ ಬಿನ್ನಣದೊಳ್ಳು ಕೂಡೆ[ಪ]ದಮರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿಯಂ ಮಾಡೆ ರಂ
ಜಿಸಿ ಪತ್ತಿದೇಣೆಮಾತು ಬಲ್ಲ [ರೆದೇದಾ]ಳ್ಳಂತುಂ ನಾಡೆ ಬೆ
ಕ್ಕಸಮಪ್ಪಂತುಮಿದೊಂದೆ ಸಾಲ್ವದೆ ಜಗಕ್ಕೆಂಬಂತುಮಿಂ ಪೇರ್ವುನೆಂ
ದುಸುರಲ್ ಕಬ್ಬಿಗರಣ್ಮರದಂತುಮಿದನಾಂ ಪೇರ್ವುಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಮಂ

೧೬

ಕ೦|| ದುರಿತಕುಳವಿಜಯ ಸಮುದಿತ
ನಿರುಪಮಗುಣನಿಳಯ ಭಗವದಭಿಮತ ವಿಳಸ
ಚ್ಚರಸುಖಕರಮೆಂಬುವ [ಱುಂ]
ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ ಕೃತಿಯನಾಂ ವಿರಚಿಸುವೆಂ ೧೭

ವ|| ಅಂದೆಂತೆಂದೊಡನೇಕವಿದ ಜಳಚರನಿರಕ ನಿಶಿತಾಂಕುರ ನಖಿದಾಡಾಪ್ರಹಿತ ವಿಭೀಷ್ಣ
ಹರಿಶುಕ್ತಿಪುಟ ಸಮುಚ್ಚಳಿತ ಮುಕ್ತಾಫಳ ಕರಾಪಾಂಶು ವಿತಾನಾಳಂಕೃತ ವಿದ್ವಮ ಲತಾಂಕುರ
ಮಜರೀ ಪಿಂಜರಿತ ವೀಚೀಚಯನಿಚಿತ ಪ್ರಚ್ಛಾದಳಂಬಿತ ಕಂಬುರ್ಲಸಿತ ಬೇಳಾವನಪರಿವೃತ
ಚತುರುದಧೀವಳಯವಳಯಿತ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದ ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿನಿತಾಖಂಡದೊಳೆ
ಮಗಧೆಯೆಂಬುದು ವಿಷಯಮ [ದೆಂ]ತಪ್ಪ ದೆಂದೊಡೆ

ಚ೦|| ಅತಿಬಲಗರ್ವದಿಂ ಕಲಿಯುಗಂ ಕವಿತಂದೊಡೆ ತನ್ನ ಪರ್ವಿದು
ನ್ನತಗುಣಮೆಲ್ಲಮಂ ಕೃತಯುಗಂ ಭಯದಿಂದೆ ತೆಮಳ್ಳಿಕೊಂಡು ತಾಂ
ಕೃತಿಯೊಳೆ ಪುಂಜಿಸಿದಳವದೇತೆನಾ ತೆಹದಂತೆ ಶೋಭೆವೆ
ತ್ತತಿಶಯ ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವಮಭಿನಿಂ [ದ್ಯ] ಮತಕ್ಕಮಿದೆಂದುಮಕ್ಷಯಂ

೧೮

ವ|| ಆ ವಿಷಯದ ವನತರುಗಳೆಲ್ಲಂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ ಕಲ್ಪತರುಗಳೆ ಕೆಱುಗಳೆಲ್ಲಂ
ದಯಾಧರ್ಮದಂತೆಗಿಱುಗಳೆ ನಂದನವನಂಗಳೆಲ್ಲಂ ವಿಶಯಸಂಧಿಯ ಪುಟ್ಟಿದಂತಾಱಿಡಿ ಯುಳ್ಳವೆ
ಕೊಳಂಗಳೆಲ್ಲಂ ದಂಡಗೊಂಡ ನಲ್ಲರಂತೆ ತಿಳಿದ ಕೊಳಂಗಳೆ ಬೆಳಸೆಲ್ಲಂ
ಸಂಯಕ್ತಮುಳ್ಳರಂತೊಂದೆಸೆಗಿಱಿದವೆ ಗಂಡರೆಲ್ಲಂ ನೆಲ್ಲಕೆಯಂತೆ ಪಾಱುಯುಳ್ಳರೆ ಪೆಂಡಿರೆಲ್ಲಂ
ಧನುವೇದಿಯ ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಗುನಮುಳ್ಳರೆ ಮತ್ತಂತೆ ಬಗೆದು ನೋಱ್ಪಾಗಳ್

ರಗಳೆ|| ಆನೆಯೊಳ್ ಬಂಧನದ ಹೇತು
ಮಾನಿನಿಯೊಳ್ ನಯದ ಮಾತು
ಪಕ್ಕಿಗಳ ನೆರವಿಯೊಳ್ ಬೆರ್ಚು

ಠಕ್ಕಿಸುವ ಮಂತ್ರದೊಳೆ ಪರ್ಚು
 ಬೆಳಪ ಕೆಯ್ಗೊಳ್ ತಲೆಗೊಯಿಲು
 ಮುಳಿದ ಕಡುನಲ್ಲರೊಳೆ ಪೊಯಿಲು
 ಕುಚದೊಳ್ ನೆಲೆಯ ಕೇಡು
 ಕತ್ತರಿಯ ಪುಲ್ಲೊಳೆಸೂಡು
 ಮುಸುಳ ಮೃಗಂಗಳೆ ಕಂದು
 ಎಸೆವ ಶಿಸಿಯೊಳೆ ಕಳೆಯ ಕಂದು
 ಕೆಱುಳೊಳ್ ನಿಗುನದ ಕಾಂತಿ
 ಶ್ರುತದೊಳ್ ತಗುಲ್ಲ ಕಡುಚಿಂತೆ
 ದುವಾಜಿಗಳೊಳೆ ತೊಡವರ್ ಸಿರ್ಕು
 ನೆಗಲ್ಲ ಕರಿಗಳೊಳೆ ಪಿಡಿಕ್ಕುತ್ತು
 ವರ ಭೂಷಣಂಗಳೊಳೆ ಮುತ್ತು

೧೯

ಕ೦|| ಒಕ್ಕಲ್ಮಮುನನನುನಿನ
 ತಕ್ಕುಮನನುನವಗುಣಂಗಳೆಮಗೆವುವವೆಂ
 ದೊಕ್ಕು ಮಿಗಿಲಪ್ಪ ಗುಣದೊಳ್
 ಪೊಕ್ಕು ಮನಂಬೊಕ್ಕು ನೆಗಲ್ಲರಾ ನಾಡವರ್ಗಳ್ ೨೦

ವ೦|| ಎಂದು ಬಗೆವನ್ನೆಗಮಾ ಮಾರ್ಕಡೇಯನ ಮುನ್ನಿನ ಭವದ ಕೆಳೆಯಂ ತಪದ
 ಫಲದಿಂ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭನೆಂಬ ದೇವನಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿದಾತನು ಬಂದು ತನ್ನ ಕೆಳೆಯನಂ ಪಿಡಿದೊಯ್ವ
 ಚಿತ್ತಾಂಗದನಂ ಕಂಡು

ಮ೦|| ಅಮರಂಗಾಗ ಕೊಲಲ್ ಮನುಷ್ಯಗುಣಮಂ ಸಂಸಾರ ಿ[ದ್ರಾ]ಪೂರ್ವವೈ
 ರಮನಿಂ ಚಿಂತಿಸುವಂತುಟಾರೊಳಮದೇನಿಲ್ಲಾ ಕರಂ ಕ್ರೋಧದು
 ದ್ಗಮಮಂ ಕೆಮ್ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಧೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ದುಃಖಾಬ್ಧಿಯೊಳ್
 ನಮೆಂತಪ್ಪುದು ಕಜ್ಜಮೇ ಬಿಸುಡು ನೀನೀ ದಂಪತಿದ್ವೇಷಮಂ ೩೪

ವ೦|| ಎಂದೆನಿತಾನುಂ ತೆಱಿದಿನಾಱುನುಡಿದೊಡನಿವರ್ಗೇನುಂ ಗೆಯ್ಯಲಾಱು ನೀಂ ನಿನ್ನ
 ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯ್ಯೆಂದಾ ತಂಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಚಿತ್ತಾಂಗದಂ ಪೋದಂ ಪೋದೊಡೆ ಸೂರ್ಯ ಪ್ರಭನಾ ಮಿಥುನಮಂ
 ಕಂಡು ಬಂದು ಚಂಪಾಪುರದ ಭೋಜವಂಶದ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯೆಂಬೊನ ಪುತ್ರನಾಗಿ
 ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿದರ್ಡಾತನಲ್ಲಿಗೆವಂದು ನೀನಪುತ್ರಕನ್ಯೆ ನಿನಗೀತಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರನೀಕೆ ನಿನಗೆ ಪಿರಿಯ
 ಸೊಸೆಯೆಂದಪ್ಪೈಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಪೋದನಾತನುಮವರ ಕೈಕೊಂಡು ಪಿರಿದುಮೊಸಗೆಯಂ ಮಾಡಿ
 ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯವಸಾನಕಾಲದೊಳಾತಂಗೆ ಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ತಪಸ್ಥನಾದಂ ಬಲಿಯಮಾ ಮಾರ್ಕಡೇಯಂ

ಕ೦|| ಹರಿವಂಶ ವಿಶಯದಿಂದೀ
 ಪುರಕ್ಕೆ ತಂದೊದವಿದೆಂ ಮದೀಯಾನ್ವಯದಿಂ

ಹರಿವಂಶಮಾಗೆ ನೆಗಲ್ಲಾ
ಧರಣಿಯೊಳಂದೆಸೆಯೆ ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದಿದರ್

ವ|| ಅಂತು ಭೋಜವಂಶ ಕೆಟ್ಟು ಹರಿವಂಶಮಾಗೆ ಮಾಡಿ ಮಾಕಾಂಡೇಯನರ
ಸುಗೆಯ್ದು ತನಗಂ ವಿದ್ಯುನ್ನಾಳೆಗಂ ಪುಟ್ಟಿದ ಮಗಂಗೆ ಹರಿಯೆಂದು ಪೆಸರನಿಟ್ಟಾತಂ ತ [ನ್ನ]
ವಸಾನದೊಳಾತಂಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಲೋಕಾಂತ ರಿತನಾದನಂತಾ ಹರಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ದನಾ ಹರಿಗಂ
ಸುಮಾಲೆಗಂ ಪುಟ್ಟಿದೊಂ ಮಹಾಗಿರಿಯ ಮಗಂ ಹಿಮಗಿರಿ ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮಗಂ ವಸುಗಿರಿ
ವಸುಗಿರಿಯ ಮಗಂ ನೀಲಗಿರಿ ನೀಲಗಿರಿಯ ಮಗಂ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿಯ ಮಗಂ
ಶುಭಗಿರಿ ಎಂದಿಂತೆನಿಬರಾನುಮರಸುಗಳ್ ಪೋದಿಂಬಲಿಕ್ಕೆ ನೇಮಿಜಿನ ತೀರ್ಥದೊಳ್
ಹರಿವಂಶದೊಳ್ ಶೂವೀರನೆಂಬರಸನಾ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭದೇವಾಯತ್ತ ಮೆಂದು
ರಮ್ಯಪ್ರದೇಶದೊಳ್ ಸೂರ್ಯಪುರಮೆಂಬ ಪೊಲಿಲಂ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯು ತಿರ್ದನಾತನ ಮಗಂ

ಕ|| ಅಂಧಕವೃಷ್ಟಿಯುಮಭಿಮತ
ಬಂದುಕೋದರೆ ಸುಭದ್ರೆಯುಂ ಸುಕೃತ ಮಹಾ (?)
ಬಂಧೋದಯಫಲ ರತಿಸುಖ
ಸಂಧಾರಿತರಾಗಿ ಕೂಡಿ ಸುಖದಿಂದದರ್

೩೬

ವ|| ಆ ಇರ್ವರ್ಗಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನುಂ ಅಕ್ಷೋಭನುಂ ಸ್ತಿಮಿತನುಂ
ಹಿಮಗಿರಿಯುಂ ಅವದಂಶನುಂ* ವಿಜಯನುಂ ಧಾರಣನುಂ ಪೂರಣನುಂ ಅಭಿಚಂದ್ರನುಂ
ವಸುದೇವನುಮೆಂದಿಂತು ಪದಿಂಬರ್ ಮಕ್ಕಳಾದಿಬಲಿಯ್ಯ [ಂ] ಕೊಂತಿಯು ಮಾಡ್ರಿಯು
ಮೆಂಬಿರ್ವರ್ ಪೆಂಗೂಸುಗಳ್ ಪುಟ್ಟಿದರಂತು ಸುಖದಿಂದಂಧಕವೃಷ್ಟಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ

ಚ|| ಅಶಿಶಯ ಗಂಧಮಾದನ ವನಾಂತರದೊಳ್ ಬುಧನೂತ ಸುಪ್ರತಿ
ಷ್ಠಿತ ಮುನಿಪುಗವರ್ಗೋಗದ ಕೇವಳಭೋಧದ ಪೂಜೆಗೆಂದು ವಿ
ಸ್ತೃತ ವಿಭವಾನ್ವಿತ ಪ್ರಕಟದೇವನಿಕಾಯಮೆ ಪೋಗೆ ಕಂಡು ತ
ತ್ವಿತಿಪತಿಯುಂ ಸರಾಗದೊಡವೊದನಸಂಚಳ ಧರ್ಮಚಿತ್ತದಿಂ

೩೭

ವ|| ಅಂತು ದೇವನಿಕಾಯದೊಡವೋಗಿ ಕೇವಳಿಗಳಂ ಪೂಜಿಸಿ ಪೊಡವಟ್ಟು ಗಣಧರರಂ
ಬಂದಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ಧು ಧರ್ಮಮಂ ಕೇಳ್ಳು ನಿರ್ವೇಗಂ ಪುಟ್ಟಿ ಸಮುದ್ರ ವಿಜಯನಂ ಬರಿಸಿ
ರಾ [ಜ್ಯಮ] ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಿಂದಂಧಕವೃಷ್ಟಿ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಪೋದಿಂಬಲಿಯುಂ ಸಮುದ್ರವಿಜಯಂ ಜಿನಮಹಾಮಹಿಮೆಗಳಂ ಮಾಡಿಸಿ ತನ್ನ
ಪೂರ್ವಜನೋಪಾರ್ಜಿತಪ್ಪಗಣ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲೋದಯದಿನಷ್ಟಸಹಸ್ರ ಮಕುಟಬದ್ಧ ಮಹೀಪಾಳ
ಕಿರೀಟಘಟಿತರತ್ನದ್ಯುತಿ ವಿಚುಂಬಿತಪಾದಪದ್ಮೋತ್ತಮನಾಗಿ ಮಹಾ ಮಂಡಳಿಕ
ಶ್ರೀಯನನುಭವಿಸುತ್ತಿದರ್ನಂತಿಪ್ಪಿನಮಾತನ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲರಿಂ ಕಿಱುಯಂ ವಸುದೇವನೆಂಬೊಂ
ಗರ್ಭಾದ್ಯಷ್ಟಕ ಸಂವತ್ಸರದಿಂ ತಗುಳ್ಳುಪಾಧ್ಯಾಯಾಂತಿಕದೊಳಕ್ಷರಾದಿ
ಚತುಃಷಷ್ಟಿಕಳಾಪರಿಣತನಮಭಿನುತನುಮಾಗಿ ಯವ್ವನ ಮದೋನ್ನತಚಿತ್ತನಾಗಿ

ಕ೦|| ಪರಮ ಪರಾಕ್ರಮಮನುಪಮ
ಗುರುತ್ವಮನವರತ ದಾನಮೆಂಬಿವಱೂಳ್ ಕೇ
ಸರಿಗಂ ಸುರಗಿರಿಗಂ ದಿ
ಕೃರಿಗಂ ಮಿಗಿಲಾದನೆನಿಸಿದಂ ವಸುದೇವಂ ೩೮

*ಉತ್ತರ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ನೀಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ' ಅಚಲ ಎಂದಿದೆ.

ವ|| ಅಂತಪ್ಪ ನಾಡೊಳ್ ರಾಜಧಾನಿ ರಾಜಗೃಹಮೆಂಬುದು ಪೊೞಲ್ ಆ ಪೊೞಲ್
ಬಹಿರ್ಭಾಗದೊಳ್

ಕ೦|| ಪೊಳೆದೆಸೆವ ನ [ಳಿನ] ದಲರ್ಗಲ್
ತೊಳಗುವ ಬಿಱುಮುಗುಳ ಪಸಿಯ ನನೆಗಳ ಸೊಗಯಿ
ಪ್ಪಳವುಂ ನೀರ್ವಕ್ಕಿಯ ಗೊಂ
ದಳಮುಂ ಕಳಖಿಳಮುವೊಳವು ಕೆಱುಗಳೊಳೆಲ್ಲಂ ೨೧

ವ|| ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಱುಗಳೆಲ್ಲಂ ಬೆಳೆಗೆಯ್ಗೆ ಕೊಳಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಪೂಗೊಳಂಗಳೆ ಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲಂ
ಬೊಡ್ಡಣವಾವಿಗಳೆ

ಕ೦|| ಪಣ್ಣರಗಳೆ ಪೂಮರಗಳೆ
ತಣ್ಣಲೆದಲೆವೆಲರೆ ಮಿಱುಗಿಪರಳಲರೆ ಪೊದ
ಱುಣ್ಣುವ [ಕಂ]ಪೆ ಕರಂ ಕೈ
ಗಣ್ಣುವ ದಂಪತಿಯಲಂಪೆ ನಂದನವನದೊಳ್ ೨೨

ವ|| ಅಂತೊಪ್ಪೊವ ಜನಂಗಳ ಕೆಲದೊಳ್ ನಾಲ್ಕುಂ ಜಾತಿಯೊಳ್ ಮೂಱುಂ
ಪ್ರಚಾರದಾನೆ ಯಗ್ಗಳಮೊಳವಪ್ಪು ದಱುನಾನೆಯಗ್ಗಳಮೆಂದೆಂದು ಬನಬನದೊಳಂ ಕಿಱುಜಳದಿಂದಂ
ಶುಭಲಕ್ಷಣೋಪೇತಮುಂ ಭೂಮಿಜಾತಮುಮಪ್ಪ ಕುದುರೆಗಳನಾರ್ಗಮಾಶ್ಚರ್ಯಮಾಗೆ
ಸಮೆವಶ್ಚಾಚಾರ್ಯರಿಂದಂ ಚುತುವಿಧಾಯುಧ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪ್ರದೇಶಂ ಗಳಿಂ ಸೊಗಯಿಸುವ
ಪೊೞವೊೞಲಂ

ಮ|| ಪುರದೊಳ್ ತಳೊಸೆದಿದರ್ ತನ್ನ ಮಗಳಂ ಶ್ರೀದೇವಿಯಂ ನೋಡಲಾ
ದರದಿಂಬುಧಿ ಬಂದು ರಾಗರಸದಿಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮೊಂದಾದುದಂ
ತಿರೆ ನೀರ್ಗಾದಿಗೆ ಕೋಟೆಯಂದಮೊಗೆದಿದರ್ತುತ್ಸವಂ ಮೇಘದೊಳ್
ತೊರೆಯೆಂಬಂತಿರೆ ಸನ್ನತಂ ಕೃತಿಸುಧಾಕರ್ಮಂಗಳಿಂದನ್ನತಂ

ವ|| ಆ ಕೋಟಿಯಿಂದೊಳಗೆ ಮಾಡಿಸಿದೊಂಗೆ ಸ್ವರ್ಗಕೇಣಿಯುಂ
ಮಂಮಾಡಿಸುವಂಗಾಣೆಯು ಮಾಗಾದಾಯುತನಗಳಿಂದನೇಕ ವಿಜಾತಿ ನಿಕೇತನಗಳಿಂ ಮತ್ತು
ಮಲ್ಲಿಯಂಗಡಿಗಳೊಳೆ

ಕ|| ಆವಾವ ವಾರ್ತೆಗಾವನು
ಮಾವಾವಾಳವಿಗಳೊಳಾವುದಾವುದನಾರೈ
ದೋವಾದಿ ಪೊತ್ತು ಕೋಳಡ
ಮಾವರದೆಡೆಯಾವ ಿಣಂಗಳೊಳಮೊಳವೆಂದುಂ

ಕ|| ಸಾರತರ ಸುವಸುಭಯಸಂ
ದಾರಿ ಕನತ್ಕನಕರಚಿತ ಸುರವರಭವನಾ
ಕಾರಿ ಮನೋಜಾ ಿಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ
ಕೇರಿ ಮನೋಹಾರಿ ಸೂಳೆಗೇರಿ ನಿತಾಂತಂ ೨೫

ಚ|| ಸುರನಿಕಾರಾದಿ ರಾಜನೊಸೆದಿರ್ಪಮರವತಿಯೆಂತುಟಂತೆ ಬೇ
ಚರವರ ಕಾಜಧಾನಿಯ ಬೆಡಂಗಿನ ಮಾಯಿಯದೆಂತುಟಂತೆ ಸ
ನಿನ್ನರಲಿರಗೇಂದ್ರನಿಪ್ಪ ಪುರದೊಂದು ವಿಳಾಸಮದೆಂತುಟಂತೆ ಸುಂ
ದರ ವಿಭವಂಗಳಿಂ ಪ್ರಕಟವಿದ್ಯಗಳಿಂ ಮಹನೀಯಭೋಗದಿಂ ೨೬

ವ|| ಇಂತತಿಶಯಮಪ್ಪ ಪೊಲಲನಾಳ್ವಂ ಶ್ರೇಣಿಕಮಹಾರಾಜನೆಂಬನಾತನ ಪಟ್ಟ
ಮಹಾದೇವಿ ಚೇಳಿನಿಯೆಂಬೊಳಂತವರತಿಶಕ್ತರಾಗಿ ರಾಜ್ಯಂಗೆಯ್ವತ್ತಿದೊಂದು ದಿವಸಂ
ಪೂರ್ವಾಹ್ಲದೋಲಗದೊಳ್ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಷ್ಠನಾಗಿರೆ ಋಷಿನಿವೇದಕಂ ಬಂದು ದೇವ
ಬಿನ್ನಪಮೆಂದಿಂತೆಂದಂ

ಉ|| ಪೂಮರನಿಂದೆ ಪೂತವು ತಳಿತವಶೋಕೆಗಳಿಂದೆ ರಾಗದಿಂ
ತಾಮೊಡನೊಂದೆ ಕೋಗಿಲೆಗೆ ಿಳೊಳಿಂ ದವಿಂದೆಸಗಿತ್ತು ತೆಂಬೆಲರ್
ಮಾಮರನಿಂದೆ ಬಂದವು ಬಸಂತಮುಮತ್ತದಹಿಂದಮಂತೊಸ
ವಾರಮರವಂದಿತ ತ್ರಿಭುವನೇಶ್ವರನೀ ದೆಸೆಯುತ್ತ ಬಂದನೋ ೨೭

ವ|| ಎಂದು ಪಶ್ವಮಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ನೋಟ್ಟನೆಗಂ ವಿಪುಳಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ
ವರ್ಧಮಾನ ಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಮವಸರಣ ನಿಂದುದಂ ಕಂಡು ಬಂದನೆಂದಾಗಳ್ ಶ್ರೇಣಿಕ
ಮಹಾರಾಜಂ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದಮಿಱಿದಾ ದೆಸೆಯತ್ತಲೇಱಿಯಂ ನಡೆದಿಹಿಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು
ಪೋಱ್ಕೊಂಗೆ ತುಷ್ಟಿದಾನಂಗೆಟ್ಟು ಪಡೆವಳ [ರ] ನೆಲ್ಲಾ ದೆ ಿಸೆಗಿ ಮರ್ಚನೆಯಂ ತರಲ್
ಸಾರವೇಟ್ಟು ಕಯ್ಗೆಯ್ವದಂತಪುರಮಂ ಮಕುಟಬದ್ದರುಂ ರಾಜಕುಮಾರರ್ಕಳುಂ ಬೆರಸು ತಾಂ

ಪಟ್ಟವರ್ಧನ ಗಜೇಂದ್ರಮನೇಱು ಸುರೇಂದ್ರಲೀಲೆಯಂ ತನ್ನೊಳ್ ತೋಱುವಂದನಾಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಪೊಱಮಟ್ಟು ಬಂದು ವಿಪುಲಗಿರಿಯನೆಯ್ತಂದು ಸಮವಸರಣಮಂ ಕಂಡು ವಾಹನಂದಿಂದಿಱಿದು
ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನಾಸಹಿತದಿಂ ರತ್ನಾತೋರಣಾಂತರಿತಮಣಿಮಯ ವಿಂಶತಿಸಹಸ್ರ
ಸೋಪಾನಮನೇಱುದಾಗಳ್

ನಿರತಿಶಯತೇಜದಿಂ ಸುಂ

ದರ ಕಾರು[ಣ್ಯ]ಿದಿನನೂನ ವೈಭವದಿಂ ಬಾ

ಸ್ಕರನೆನೆ ಶಶಧರನೆನೆ ಸುರ

ವರನೆನೆ ಸಲೆ ನೆಗಲ್ಲನಮಿತಗುಣ ವಸುದೇವಂ

ವ|| ಇಂತಪ್ಪ ನೆಗಟ್ಟಿಯ ಪೊಗಟ್ಟಿಯುಮುಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಮಾಡುವೆನೆಂದೊಂದು ದಿವಸಂ
ಕೌಸುಂಭಾಂಬರಂಗಳನಟ್ಟು ಪದ್ಮರಾಗಮಯಮಪ್ಪಾಭರಣಂಗಳಂ ತೊಟ್ಟು ಕುಂಕುಮಂ
ಮಣಿಗಣಕಿರಣಾರುಣೀಕೃ ತಯೋಗಾಳಂಕಾರ ಅರುಣವರ್ಣ ಹಯಮನೇಱು ಸೂತವೈತಾಳಿಕ
ವಂದಿಮಾಧರ್ಕಳ್ ಪೊಗಟ್ಟಿ ಪೊಱಲ [ಜೇಂಕಾ]ರದ ವಾದ್ಯಂಗಳ್ ನೆಗಟ್ಟಿ ಬವಣಿಗಗೆ
ಪೊಱಮಟ್ಟು